

ODABRANA OBILJEŽJA I PROFITABILNOST MALIH PODUZEĆA GOSPODARSKE ZONE DUGOPOLJE

Vitić, Tina

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:110640>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**ODABRANA OBILJEŽJA I PROFITABILNOST
MALIH PODUZEĆA GOSPODARSKE ZONE
DUGOPOLJE**

Mentor:
Prof. dr.sc. Snježana Pivac

Student:
Tina Vitić, univ. bacc. oec.
Broj indeksa: 2151804

Split, lipanj, 2017.

Sadržaj:

1. Uvod	3
1.1. Problem istraživanja	4
1.2. Predmet istraživanja	5
1.3. Ciljevi istraživanja	8
1.4. Struktura diplomskog rada	9
2. Odabrana obilježja poduzeća	10
2.1. Pojam i vrste obilježja poduzeća	10
2.2. Obilježja poduzeća registriranih u Poslovnoj zoni Dugopolje	11
3. Gospodarska zona Dugopolje.....	14
3.1. Pojam i vrste gospodarskih zona	14
3.2. Uređenje poslovanja u gospodarskim zonama	16
3.3. Specifičnosti gospodarske zone Dugopolje	19
4. Odabrani financijski pokazatelji poslovanja	22
4.1. Pojam i vrste financijskih pokazatelja poslovanja	22
4.2. Uloga financijskih pokazatelja u financijskom izvještavanju	24
4.3. Kretanje vrijednosti financijskih pokazatelja poduzeća registriranih u Poslovnoj zoni Dugopolje.....	27
5. Empirijska analiza utjecaja odabranih obilježja poduzeća na profitabilnost	29
5.1. Metode istraživanja sekundarnih izvora podataka	29
5.2. Opis uzorka	29
5.3. Analiza rezultata	31
5.4. Testiranje hipoteza	33
6. Zaključak	49
Sažetak.....	51
Summary	51
Popis korištene literature	52

1. Uvod

Republika Hrvatska je članica Europske unije od prvog srpnja 2013. godine. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju dolazi do nesmetanog prometa roba i usluga među zemljama članicama, zbog čega se može reći da dolazi do značajnog rasta konkurencije. Porastom konkurencije i dostupnosti tehnologije i kapitala sve širem krugu ponuđača sve je veći naglasak kako javnih poduzeća tako i uprave firme u ostvarenju preduvjeta za uspješno poslovanje.

U Republici Hrvatskoj poduzetnici sami odabiru djelatnost kojom će se baviti, te po zadovoljenju specifičnih preduvjeta za obavljanje djelatnosti mogu početi s radom. Dakle, djelatnosti, financijska snaga i okruženje se razlikuju među svim poduzećima.

U diplomskom radu biti će provedeno teorijsko i empirijsko istraživanje utjecaja specifičnih obilježja poduzeća na rezultat poslovanja. Diplomski rad će doprinijeti širenju znanja o važnosti financijskih pokazatelja i drugih specifičnih obilježja za uspješno poslovanje poduzeća. Gospodarska zona Dugopolje važna je gospodarska zona za Splitsko-dalmatinsku županiju. U geografskom prostoru Općine Dugopolje posluje veći broj pretežito srednjih i malih gospodarskih subjekata.

U radu će se testirati utjecaj ostvarenih prihoda, starosti poduzeća, dana vezivanja obveza, likvidnosti, zaduženosti i djelatnosti na uspješnost poslovanja poduzeća mjerenu pokazateljem povrata na imovinu kao i povrata na uloženi kapital u Gospodarskoj zoni Dugopolje.

1.1. Problem istraživanja

Poduzeće vlastitim odlukama utječe na veličinu poduzeća, izdatke u istraživanje i razvoj, očuvanje likvidnosti i sl.

Jong et. al. (2008) su na uzorku od 40 zemalja u svoje testiranje uključili obilježja poduzeća kao što su rast, dugotrajna imovina, materijalna imovina, veličina poduzeća, veličina prodaje, likvidnost, starost poduzeća. Dakle, obilježja poduzeća predstavljaju individualne karakteristike koja poduzeća imaju.

Temeljni cilj svih privatnih poduzeća je ostvarenje dobiti (Škuflić, Mlinarić, 2015). Ostvarena dobit se može iskazati kao apsolutan i kao relativan pokazatelj Belak, V. (2014), te nastaje kao rezultat kvalitete poslovanja na koju mogu imati utjecaj i obilježja poduzeća.

Macas Nunes P., Serrasquiero Z. i Leitao J. (2008) su na primjeru malih i srednjih poduzeća testirali utjecaj veličine poduzeća, zaduženosti, istraživanja i razvoja, likvidnosti, rizika i kontrole menadžmenta na uspješnost poslovanja mjereno ostvarenom profitabilnošću u Portugalu. Statistički značajna povezanost je utvrđena za vezu između veličine i profitabilnosti kao i između likvidnosti i profitabilnosti.

Nadalje, Macas Nunes P., Serrasquiero Z. i Viveiros A. (2012) su ispitivali utjecaj starosti poduzeća, izdataka za istraživanje i razvoj, zaduženost, veličine poduzeća, likvidnosti i ostvarenih profitabilnosti s vremenskim pomakom, te su potvrdili povezanosti u Portugalu.

Sorić I. (2002) je u radu utvrdio povezanost između zaduženosti poduzeća i financijskog rezultata poslovanja na poduzećima Splitsko-dalmatinske županije.

Huang X., Kabir R. i H. van Beuschiem (2014) su kod testiranja utjecaja odgode plaćanja na profitabilnost u Nizozemskoj kao kontrolne varijable koristili ekonomsku snagu, rast imovine i veličinu poduzeća iz čega proizlazi da na profitabilnost uz računovodstvene pokazatelje utjecaj imaju i obilježja poduzeća.

Dakle, promatrajući ostvarene prihode kao pokazatelj veličine poduzeća, starost poduzeća, dane vezivanja obveza, likvidnost, zaduženost i djelatnost može se predvidjeti uspješnost poslovanja poduzeća u Gospodarskoj zoni Dugopolje.

1.2. Predmet istraživanja

Unutar gospodarske zone Dugopolje djeluje 189 poduzeća od čega je 11 poduzeća primarnog zanimanja, 64 poduzeća sekundarne djelatnosti i 114 poduzeća tercijarne djelatnosti (mojatvrtka.net, 2017.).

Dakle, na dan 05.03.2017. unutar Gospodarske zone Dugopolje registrirano je 189 poslovnih subjekata od čega je:

- 185 malih poduzeća,
- 3 srednja poduzeća i
- jedan veliki poduzetnik (Mucić & Co d.o.o.).

U registrirane poduzetnike spadaju poduzeća kojima je sjedište poslovanja unutar Općine Dugopolje, zbog čega podružnice firmi iz sjedišta drugih teritorijalnih jedinica nisu korištene u analizi.

Analiza se radi na uzorku od 50 malih poduzeća.

Poslovanje gospodarskih subjekata odvija se kroz NKD 2007 djelatnosti koje se evidentiraju u registrima, te glavni dio poslovanja bi se trebao odvijati unutar NKD registrirane djelatnosti (<http://narodne-novine.nn.hr>). NKD sustav deklariranja djelatnosti je analitičan sustav, te vrednuje kako djelatnosti tako i pod kategorije poslovanja, zbog čega se radi sinteza podataka u temeljne gospodarske djelatnosti, i to primarne, sekundarne, tercijarne djelatnosti (Skupina autora Družić, I. i dr., 2003).

U analizi će biti korišteni podatci o poslovanju 50 poduzeća od čega su 3 poduzeća koja djeluju u primarnom sektoru, 17 poduzeća iz sekundarnog sektora i 30 poduzeća iz tercijarnog sektora, čime se struktura djelatnosti poduzeća u promatranom uzorku ne razlikuje od strukture u osnovnom skupu.

Uspješna poduzeća ostvaruju pozitivan financijski rezultat, imaju pozitivne povrate na imovinu, pozitivan omjer financijskog rezultata i uloženog kapitala, te ostvaruju pozitivan maržu (Belak, 2014).

Prema Šarlija (2009) svrha formiranja i računanja financijskih pokazatelja je primjena različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje uz napomenu da informacije koje proizlaze iz te analize nisu sveobuhvatne i ne osiguravaju razmatranje cjeline poslovanja poduzeća, iz čega proizlazi opravdanost korištenja i drugih obilježja poduzeća koje mogu utjecati na uspješnost poslovanja poduzeća.

U ovom diplomskom radu na primjeru poduzeća iz Gospodarske zone Dugopolje testira se utjecaj specifičnih obilježja poduzeća na uspješnost poslovanja mjerenu profitabilnošću. Kao specifična obilježja koriste se financijski pokazatelji (Šarlija, 2009), kao i opća obilježja poduzeća (Macas Nunes P., Serrasquero Z. i Viveiros A., 2012). Dakle, testira se utjecaj visine prihoda poduzeća (ukupni prihodi poslovanja), starosti poduzeća (starost od godine osnivanja u godinama), dana vezivanja obveza, likvidnosti (pokazatelj tekuće likvidnosti), zaduženosti i djelatnosti (gdje dijelimo poduzeća na poduzeća koja djeluju u tercijarnom sektoru i ostala poduzeća) na profitabilnost poslovanja mjerenu pokazateljima povrata na imovinu (ROA), ostvarenog povrata na uloženi kapital (ROE) i profitne marže (Šarlija, 2009).

Prema Vukoja (2011) u najčešće korištene pokazatelje profitabilnosti spadaju ROA, ROE i ostvarena profitna marža.

Kriteriji koji se koriste za razvrstavanje subjekata u Hrvatskoj u sektoru malih i srednjih poduzeća definirani su Zakonom o računovodstvu (2017) i Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva (2016) (www.zakon.hr).

Prema Zakonu o računovodstvu poduzeća se razvrstavaju na mala, srednja i velika.

1. Mala poduzeća su ona koji ne prelaze dva od sljedećih uvjeta:

- Ukupna aktiva 32.500.000,00 kn
- Prihod 65.000.000,00 kn
- Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine je 50

2. Srednja poduzeća su ona koji prelaze barem dva od tri uvjeta za male poduzetnike, ali ne prelaze dva od sljedećih uvjeta:

- Ukupna aktiva 130.000.000,00 kn
- Prihod 260.000.000,00 kn
- Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine je 250

3. Velika poduzeća su ona koja prelaze dva uvjeta iz definicije srednjih poduzeća.

U radu se testira radna hipoteza iz koje proizlazi 6 podhipoteza.

H1 Specifična obilježja poduzeća imaju utjecaj na profitabilnost.

U specifična obilježja poduzeća spadaju prihodi (ukupni prihodi poslovanja), starost poduzeća (starost od godine osnivanja u godinama), dani vezivanja obveza, likvidnosti (pokazatelj tekuće likvidnosti), zaduženosti (ukupne obveze/ukupna imovina) i djelatnost poduzeća (gdje dijelimo poduzeća na poduzeća koja djeluju u tercijarnom sektoru i ostala poduzeća) na

profitabilnost poslovanja mjerenu ROA (povrat na imovinu), ROE pokazateljem (povratom na uloženi kapital) i profitnu maržu.

Pomoćne hipoteze rada glase:

H1.1: Postoji utjecaj prihoda poduzeća na profitabilnost.

Hipotezom se pretpostavlja da poduzeća sa većim prihodom posluju profitabilnije od poduzeća sa malim razinama prihoda. Dolazi do izraženijeg faktora ekonomije obujma jer opada udio fiksnih troškova u poslovanju (poslovna.hr, 2016).

H1.2: Postoji utjecaj starosti poduzeća na profitabilnost.

Hipotezom se pretpostavlja da poduzeća koja različit broj godina posluju, u različitoj su mogućnosti nositi se sa djelovanjem konkurencije. Drugi poduzetnici također u cilju maksimizacije profita mijenjaju područje poslovanja, te nastoje zauzeti dio tržišta koja pokrivaju druga poduzeća. Škuflić L. i Mlinarić D. (2015) su došli do zaključka da starost poduzeća se negativno odražava na profitabilnost.

H1.3: Postoji utjecaj dana vezivanja obveza na profitabilnost

Dani vezivanja obveza predstavljaju vrijeme podmirivanja obveza u danima. Poduzeća koja imaju dulje vrijeme vezivanja obveza svoje tekuće poslovanje financiraju novcem dobavljača. Huang X., Kabir R. i H. van Beuschiem (2014) su u svom radu utvrdili statistički značajan utjecaj vezivanja potraživanja i obveza na profitabilnost poslovanja.

H1.4: Postoji utjecaj likvidnosti na profitabilnost.

Hipotezom se pretpostavlja da likvidnija poduzeća troše manje sredstava na skuplje kratkoročne pozajmice, čime ujedno posluju i profitabilnije. Macas Nunes P., Serrasquiero Z. i Viveiros A. (2012) su dokazali da likvidnost poduzeća ima statistički značajan utjecaj na profitabilnost gdje likvidnija poduzeća zbog manje potrebe za zaduživanjem i plaćanjem kamata na zaduženje statistički značajno porfitabilnije posluju.

H1.5: Postoji utjecaj zaduženosti na profitabilnost.

Hipotezom se pretpostavlja da prezadužena poduzeća imaju veći teret kamata u poslovanju, zbog čega je njihovo poslovanje opterećeno otplatom dugova, zbog čega posluje manje

profitabilno. Sorić I. (2002) je u istraživanju utvrdio postojanje statistički značajne povezanosti između zaduženosti i profitabilnosti poduzeća Splitsko-dalmatinske županije

H1.6.: Djelatnost ima statistički značajan utjecaj na profitabilnost

Hipotezom se pretpostavlja da poduzeća iz različitih djelatnosti će imati i različitu profitabilnost zbog djelatnosti u kojoj djeluju. Kao pokazatelj djelatnosti koristiti se NKD klasifikacija poduzeća gdje se poduzeća podijeliti na ona koja obavljaju tercijarne i ostale djelatnosti. Škuflić L., Mlinarić D. (2015.) su utvrdili da poduzeća iz različitih djelatnosti poslovanja zbog specifičnosti pojedine djelatnosti imaju različitu profitabilnost poslovanja.

Varijabla sektor u procijenjenom modelu definirana je kao dummy varijabla sa dodijeljenom vrijednosti 1 za poduzeća koja djeluju u tercijarnom sektoru, dok je za poduzeća koja djeluju u primarnom i sekundarnom sektoru dodijeljena vrijednost nula.

1.3. Ciljevi istraživanja

Cilj istraživanja ovog rada je prikupiti adekvatne informacije za testiranje postavljenih hipoteza koje se odnose na menadžerske funkcije, financijske ciljeve poslovanja i ne financijske ciljeve poslovanja.

Rezultati istraživanja će biti prikazani u zasebnom dijelu rada.

Ciljevi istraživanja su dati odgovore na sljedeća pitanja:

- Kako visina prihoda utječe na profitabilnost poslovanja poduzeća Gospodarske zone Dugopolje?
- Kako starost poduzeća utječe na profitabilnost poslovanja poduzeća Gospodarske zone Dugopolje?
- Kako dani vezivanja obveza utječu na profitabilnost poslovanja poduzeća Gospodarske zone Dugopolje?
- Kako likvidnost poduzeća utječe na profitabilnost poslovanja poduzeća Gospodarske zone Dugopolje?
- Kako zaduženost utječe na profitabilnost poslovanja poduzeća Gospodarske zone Dugopolje?
- Kako djelatnost poslovanja utječe na profitabilnost poslovanja poduzeća Gospodarske zone Dugopolje?

Kako bi se dao odgovor na postavljene ciljeve istraživanja ovog diplomskog rada pristupa se poslovnom portalu Poslovna.hr, te se preuzimaju podatci o poslovanju 50 slučajno odabranih malih i srednjih pravnih osoba sa registriranim sjedištem u Dugopolju.

Glavna svrha istraživanja je usporediti rezultate istraživanja sa teorijskim saznanjima i rezultatima dosadašnjih istraživanja koji su stavljali u međudnos specifična obilježja poduzeća i rezultate poslovanja.

1.4. Struktura diplomskog rada

Problematika diplomskoga rada će biti istraživana kroz 5 poglavlja. U uvodnom poglavlju rada iznesene su uvodne odrednice rada, a to su predmet, svrha i ciljevi istraživanja.

U drugom dijelu diplomskoga rada se prezentirana Gospodarska zona Dugopolje, geografsko uređenje zone, kao i specifičnosti gospodarske zone u odnosu na druge zone u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

U trećem dijelu rada definira se obilježja poduzeća, način iskazivanja obilježja poduzeća kao i obilježja poduzeća na primjeru poduzeća u Poslovnoj zoni Dugopolje.

U četvrtom dijelu rada se prikazuju pokazatelji uspješnosti poslovanja. Temeljni pokazatelj za uspješnost poslovanja svih privatnih poduzeća je ostvareni profit, dok se sporedni pokazatelji poslovanja poduzeća individualno definiraju. Financijski pokazatelji poslovanja računaju se prema uvriježenim formulama u financijskoj literaturi kako bi vrijednosti bile usporedive među promatranim poduzećima, kao i ostalim poduzećima koja nisu predmet analize ovog diplomskog rada. U ovom dijelu diplomskog rada teorijski se obrađuju i ostvarene vrijednosti u Poslovnoj zoni Dugopolje.

U petom dijelu diplomskog rada prikazuju se rezultati provedenog istraživanja među poduzećima. Donose se konačni stavovi o prihvatanju postavljenih hipoteza, te se u šestom zaključnom poglavlju donose zaključni sudovi o utjecaju specifičnih obilježja poduzeća rezultat poslovanja u skladu s postavljenim hipotezama.

U šestom zaključnom dijelu donose se konačni sudovi o rezultatima istraživanja, kao i razlika u odnosu na očekivanja.

2. Odabrana obilježja poduzeća

2.1. Pojam i vrste obilježja poduzeća

Uz srednja poduzeća, mala poduzeća predstavljaju važan dio hrvatskog gospodarstva. U mala poduzeća spadaju sva poduzeća koja ne zadovoljavaju 2 od 3 navedena uvjeta, ukupna aktiva je barem 30.000.000 kn, ostvaren prihod je barem 60.000.000,00 kn, te je prosječan broj radnika tijekom poslovne godine barem 50 (Zakon o računovodstvu NN78/15).

Obilježja poduzeća jesu specifičnosti poduzeća koja ih razlikuju od ostalih poduzeća. Ne postoje dva jednaka poduzeća budući da se mogu razlikovati po veličini, ostvarenom prihodu, strukturi radne snage, organizacijskoj strukturi i sl.

U obilježja poduzeća spadaju interni čimbenici, obilježja financijskog sustava i makroekonomska obilježja kao eksterni čimbenici obilježja poduzeća.

U ovom radu se kao specifična obilježja koriste financijski pokazatelji (Šarlija, 2009), kao i opća obilježja poduzeća (Macas Nunes P., Serrasquiero Z. i Viveiros A., 2012).

Poduzeće u cilju ostvarenja profita u promatranom razdoblju ostvaruje prihode i rashode poslovanja. Prihod je povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza, kada ti priljevi imaju za posljedicu povećanje kapitala, osim povećanja kapitala koje se odnosi na unose od strane sudionika u kapitalu (<http://www.poslovni.hr/trzista/kako-su-u-racunovodstvenim-standardima-definirani-prihodi-i-kako-se-knjize-192348>). Dakle, svako povećanje prihoda povećava ekonomske koristi za poduzeće. Međutim promjena prihoda za sobom nosi i promjenu rashoda, zbog čega poduzeća teže da im svaka dodatna jedinica prihoda za sobom nosi manje rashode nego je ostvaren prihod. Poslovanjem malih poduzeća vlasničke strukture stječu znanja i iskustva, te imaju i izdašne fiksne troškove u nabavku opreme i strojeva. Porastom starosti poduzeća pretpostavlja se da poduzeće ima uhodan način poslovanja kao i suradnike, zbog čega se očekuje da porast starosti poduzeća će imati utjecaj na financijski rezultat poslovanja.

Dani vezivanja obveza predstavljaju vrijeme podmirivanja obveza prema dobavljačima izraženo u danima (poslovna.hr). Dakle, poduzeća koja imaju duža vremenska razdoblja podmirivanja svojih obveza često plaćaju penale za kašnjenja u obliku zateznih kamata, što u konačnici ima utjecaj na financijski rezultat poslovanja.

Likvidnost poduzeća je usko povezana s podmirenjem obveza prema dobavljaču. Poduzeća koja u duljem razdoblju podmiruju obveze prema dobavljačima imaju iskazane veće obveze

prema dobavljačima, zbog čega evidentno imaju i manju likvidnost, što ih svrstava u grupu niže bonitetnih poduzeća (poslovna.hr).

Osnivanje poduzeća iziskuje kapitalizaciju kao vlasnički ulog. Međutim, vlasnički ulog često je nedostatan za nesmetano poslovanje poduzeća, zbog čega je poduzeće primorano zadužiti se kod financijskih institucija, ali i dobavljača. Zaduživanje poduzeća za sobom nosi plaćanje kamata, ali i nedobivanje cjelokupnog bonusa na nabavnu cijenu robe od strane dobavljača što u konačnici ima utjecaj na financijski rezultat poslovanja.

Djelatnost poduzeća je registrirana djelatnost u kojoj poduzeće posluje. Na prostorima Dalmacije u kojoj se nalazi Poslovna zona Dugopolje izražen je tercijarni sektor poslovanja (uslužne i trgovinske djelatnosti). Poduzeća koja djeluju u primarnom i sekundarnom sektoru u bilježe lošije rezultate poslovanja (Izvor: istraživanje autora), zbog čega se djelatnost u kojem poduzeće posluje unosi u istraživanje kao varijabla koja ima utjecaj na uspješnost poslovanja.

visina prihoda poduzeća (ukupni prihodi poslovanja).

Profitabilnost poslovanja mjeri se (Vukoja, 2011):

- pokazateljem povrata na imovinu (ROA) gdje se na temelju bilance kao temeljnog financijskog izvještaja u omjer stavlja ostvarena dobit poslovanja i ukupna aktiva,
- ostvarenog povrata na uloženi kapital (ROE) gdje se na temelju bilance kao temeljnog financijskog izvještaja u omjer stavlja ostvarena dobit poslovanja i kapital poduzeća, te
- profitna marža koji se računa kao omjer ostvarene dobiti i ostvarenog prihoda poduzeća.

U empirijskom dijelu rada pojašnjava utjecaj odabranih obilježja poduzeća na temelju analiziranih dosadašnjih istraživanja iz kojih se iskristaliziralo nekoliko temeljnih obilježja poduzeća kao faktora uspješnosti poslovanja.

2.2. Obilježja poduzeća registriranih u Poslovnoj zoni Dugopolje

U gospodarskoj zoni Dugopolja djeluju poduzeća koja imaju i koja nemaju sjedište poslovanja u Dugopolju, već imaju samo poslovna predstavništva. U ovom diplomskom radu naglasak se daje poduzećima koja imaju sjedište poslovanja u Dugopolju (dugopolje.hr).

Unutar zone posluju poduzeća koja imaju samo predstavništva u zoni, (dok su im sjedišta izvan zone (Bijuk HPC, Agrokor d.d., Jamnica d.d. Zvijezda d.d. ...).

Predmet istraživanja ovog rada su poduzeća koja imaju registrirano sjedište unutar općine Dugopolje.

Pretragom dostupne literature utvrđeno je da do sada nisu rađene analize uspješnosti poslovanja poduzeća unutar Industrijske zone Dugopolje.

Tablica 1:Uzorak 50 poduzeća koja posluju u općini Dugopolje

rb	Naziv poduzeća	rb	Naziv poduzeća	rb	Naziv poduzeća
1	Audax d.o.o	18	Marine construct d.o.o.	35	Disk mont d.o.o.
2	Aedilis d.o.o	19	Milić company d.o.o.	36	Dugopolje Projekt d.o.o.
3	Auto Bauba d.o.o	20	Mode Gladys d.o.o.	37	Frigomotors d.o.o.
4	Barunica d.o.o	21	Osovina d.o.o.	38	Građenica d.o.o.
5	Bonita Nuova d.o.o.	22	Pegor d.o.o.	39	Ivan Mikrut kamen d.o.o.
6	Cummins Adriatic d.o.o.	23	Primadom d.o.o.	40	Rupes d.o.o.
7	Dolis inženjering d.o.o.	24	Sunce-Spčit d.o.o.	41	Šimić d.o.o.
8	Domooprema d.o.o.	25	Trgo-Veritas d.o.o	42	Trgometal d.o.o.
9	Flora 94 d.o.o.	26	V.R. d.o.o.	43	Tripodij d.o.o.
10	Hetera d.o.o.	27	Awach d.o.o.	44	Zemljani radovi i prijevoz tereta
11	Hotel Katarina 2009 d.o.o.	28	Bazeni plus d.o.o.	45	Aldi d.o.o.
12	Hymak d.o.o.	29	Bosmattom d.o.o.	46	A B P Diesel d.o.o.
13	Ira-Commerce d.o.o.	30	Elektro Kolić d.o.o.	47	Dalmata Co d.o.o.
14	Jadran grupa d.o.o.	31	Armator projekt d.o.o.	48	Poljoprivredna zadruga Dugopolje
15	Jadrantrans servis i trgovina d.o.o.	32	Arrighi d.o.o.	49	Bonita Nuova d.o.o.
16	Maras d.o.o.o	33	Buljan ceste d.o.o.	50	Smjeli
17	Margaritum d.o.o.	34	Carsten Demuth nekretnine d.o.o.		

Izvor: Mojatvrtka.net

Kod promatranih poduzeća utvrđene su srednje vrijednosti (aritmetička sredina) i mjera disperzije (standardna devijacija) povrat na imovinu, povrat na uloženi kapital, profitne marže, starosti (godina), ukupnog prihoda (kuna), dana vezivanja obveza (dani), likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti) i zaduženosti. Rezultati su prikazani u tablici 2.

Tablica 2.: Deskriptivna statistika odabranih obilježja poduzeća u Poslovnoj zoni Dugopolje

	Prosječna vrijednost	Medijan	Standardna devijacija
Povrat na imovinu	-7	1	72
Povrat na uloženi kapital	7	3	62
Profitna marža	-91	2	337
Starost (godina)	18	19	7
Ukupni prihod (kuna)	4.151.098	1.607.100	6.443.707
Dani vezivanja obveza	1.271	105	5.176
Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)	14	1	82
Zaduženost	2	1	10

Izvor: poslovna.hr; obrada autora

Iz tablice de smože uočiti da je prosječna vrijednost povrata na imovinu i profitne marže negativna, iz čega se može uočiti da su poduzeća u prosjeku bilježila negativno poslovanje. Slijedom postojanja velikih vrijednosti standardne devijacije prikazan je i medijan.

Iz tablice se može uočiti da je medijan pokazatelja uspješnosti (povrat na imovinu, povrat na uloženi kapital, profitna marža) kao i odabranih obilježja poduzeća pozitivna.

3. Gospodarska zona Dugopolje

3.1. Pojam i vrste gospodarskih zona

Gospodarske zone su specifično organizirano područje za odvijanje različitih gospodarskih aktivnosti, te im je svrha smještaj poslovanja više poduzetnika (dugopolje.hr).

Temeljni cilj osnivanja zona je prvenstveno poticanje gospodarskog razvoja.

Ostali ciljevi su sljedeći (dugopolje.hr):

- Razvoj poduzetništva
- Porast zaposlenosti stanovništva
- Sprečavanje devastacije prostora u naseljima
- Osmišljavanje gospodarstva područja i njegov strukturirani razvoj
- Osiguranje poslovnih prostora i infrastrukture za poduzetnika

Ukoliko lokalna uprava uspostavi posebnu gospodarsku zonu stvaraju se temelji za vlastiti gospodarski razvoj. Takvim pristupom osigurava se niz prednosti za investitore u zonu, kao i prednosti za lokalno stanovništvo.

Kao prednosti za poduzetnike u zoni, ističemo najviše sljedeće (dugopolje.hr):

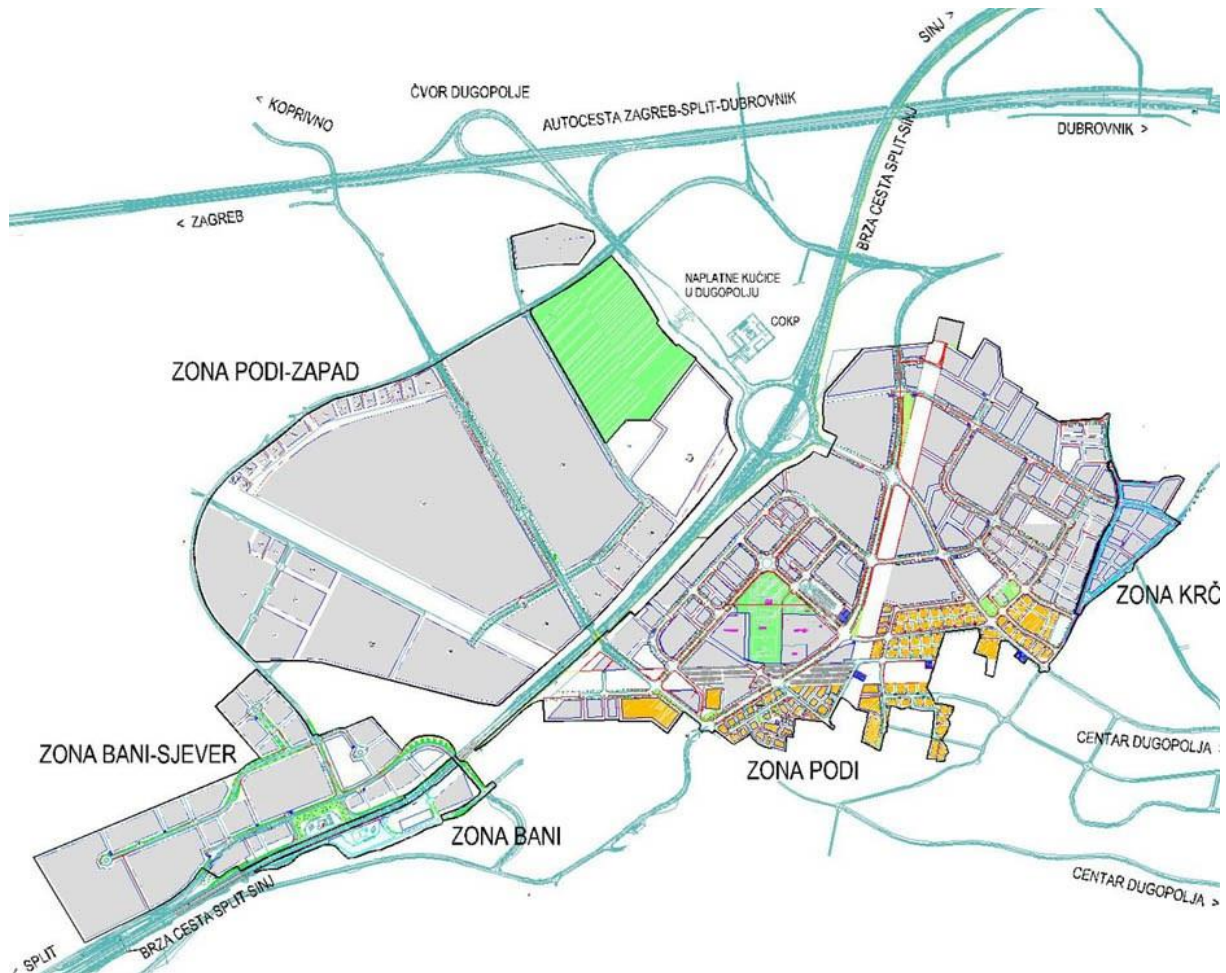
- Korištenje zajedničke infrastrukture
- Međusobno olakšano povezivanje
- Međusobno privlačenje tržišta
- Povoljne cijene prostora

Jedan od značajnijih faktora razvijenosti na razini država, regija, ali i gradova je industrija. Industrija za sobom nosi i utjecaj na okoliš, zbog čega se velika pozornost posvećuje kriterijima njezina smještaja. Industrija se pojavljuje kao glavna djelatnost u gradovima, te je u mnogim gradovima svijeta i dominantna djelatnost.

Industrija uz građevinarstvo i proizvodno obrtništvo, izražena djelatnost grada gdje se djelatnost posebno ističe po značajnosti u ekonomiji i zaposlenosti grada. U ovom diplomskom radu djelatnosti su podijeljene u dvije grupe, i to tercijarnu djelatnost i ostale djelatnosti.

Unatrag nekoliko desetljeća dolazi do osnivanja, slobodnih, industrijskih, poslovnih, tj. poduzetničkih i ekonomskih zona koje se smještaju u užem okruženju većih gradova, te omogućuju povoljnije uvjete za razvoj.

Industrijske zone najznačajnija su vrsta koncentracije industrijskih pogona u gradu. Dakle, riječ je o dijelu gradskog prostora namijenjenom poslovnoj proizvodnji u kojoj je podignut veći broj industrijskih pogona. Uz industrijske pogone često se vezuje zajednička infrastruktura (željeznička pruga, ceste, vodovod, kanalizacija, telekomunikacije, plinovod, električni vodovi i sl.). Organizacija Industrijske zone Dugopolje prikazana je na slici 1.

Slika 1.: Industrijska zona Dugopolje

Izvor: <http://dugopolje.hr/gospodarstvo/gospodarske-zone/>

Sa slike se može uočiti da se zona Dugopolje prostire uz Autocestu A1 Zagreb – Ploče, kao i u blizini pristupne ceste prema gradu Splitu koja dijeli zonu na dva dijela.

Slobodne ekonomske zone predstavljaju specijalne zone u kojima se konvencionalne trgovačke barijere, kao što je carina na uvoz i izvoz ne primjenjuju na poslovanje. U zonama je birokracija svedena na minimum, dok poduzeće koje je smješteno u zoni može još dodatno biti oslobođeno od plaćanja poreza. Slobodne ekonomske zone privlače poduzeća, te smanjuju siromaštvo i nezaposlenost što djeluje na stimuliranje ekonomije na područjima gdje su osnovane.

Dakle, slobodne ekonomske zone označuju teritorijalna područja u kojima se poduzetnicima osigurava prikladna lokacija, infrastrukturna i druga rješenja.

3.2. Uređenje poslovanja u gospodarskim zonama

Uređenje poslovanja u Poslovnoj zoni Dugopolje najvećim dijelom je definirano odredbama lokalne samouprave, dok je definirano i Zakonom o unapređenju poduzetničke infrastrukture. Zakon Poslovnu zonu Dugopolje kao i ostale poslovne zone definira kao infrastrukturno opremljena područja definirana prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, odnosno gospodarskih aktivnosti. Osnovna karakteristika poduzetničkih zona je zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika kojima se poslovanjem unutar poduzetničke zone omogućuje racionalizacija poslovanja i korištenje raspoloživih resursa poduzetničke zone zajedno s ostalim korisnicima poduzetničke zone (Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture).

Sukladno odredbama članka 2. stavka 2. Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture poduzetničke potporne institucije kao dio ukupne poduzetničke infrastrukture definiraju se kako slijedi:

1. RAZVOJNE AGENCIJE – registrirane pravne osobe zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj gospodarstva i poduzetništva na lokalnoj (regionalnoj) i nacionalnoj razini, poticanje i privlačenje investicija te iniciranje i realizaciju projekata poticanja gospodarskog razvitka i poduzetništva, objedinjavajući rad gospodarskih subjekata, lokalnih i regionalnih poduzetničkih institucija, te visokoobrazovnih institucija i centara znanja.

1.1. LOKALNE RAZVOJNE AGENCIJE – osnovane od strane jedinice lokalne samouprave

1.2. ŽUPANIJSKE RAZVOJNE AGENCIJE – osnovane od strane jedinice područne (regionalne) samouprave

1.3. RAZVOJNE AGENCIJE ODREĐENE DJELATNOSTI – npr. Energetska razvojna agencija, itd. – osnovana od strane jedinice lokalne i/ili područne (regionalne) samouprave

2. PODUZETNIČKI CENTRI – registrirane pravne osobe zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj i poticanje poduzetništva na lokalnom i/ili širem području (županija, regija), koji predstavljaju središta stručne i edukativne pomoći poduzetnicima radi razvoja poduzetništva u sredinama u kojima su osnovani.

3. POSLOVNI INKUBATORI – registrirane pravne osobe zadužene za pomoć i podršku poduzetnicima u ranoj fazi razvoja poduzetničkih projekata. Inkubatori pružaju stručnu

tehničku i edukativnu pomoć za pokretanje poduzetničkih projekata i poduzeća te njihov brz i održiv razvoj.

3.1. **PODUZETNIČKI INKUBATORI** – pružaju podršku uspješnom razvoju poduzetništva kroz niz poslovnih usluga i resursa, uključujući poslovne (radne) prostore po povoljnijim uvjetima za poduzetnike početnike od prve do treće godine poslovanja

3.2. **INKUBATORI ZA NOVE TEHNOLOGIJE** – predstavljaju specijalizirane poslovne subjekte s tematskim fokusom i usmjerenjem na područja nove (visoke) tehnologije koji podržavaju pokretanje i rast inovativnog poduzetništva kroz inkubacijske programe, te koji novoosnovanim inovativnim poduzećima sličnog profila i interesa pružaju resurse i profesionalne usluge potrebne za rast i razvoj.

4. **PODUZETNIČKI AKCELERATORI** – registrirane pravne osobe, odnosno specijalizirani poslovni subjekti zaduženi za pružanje usluga podrške poduzetnicima u postinkubacijskoj fazi, odnosno u fazi razvoja i širenja poslovanja na domaćem i stranom tržištu.

5. **POSLOVNI PARKOVI** – registrirane pravne osobe s fizičkim prostorima, zemljištem i resursima za smještaj malih, srednjih i velikih poduzetnika na komercijalnoj osnovi s posebnim fokusom na privlačenje domaćih i inozemnih investicija.

6. **ZNANSTVENO-TEHNOLOŠKI parkovi** su trgovačka društva koja se osnivaju radi komercijalizacije znanstvenih rezultata, poticanja suradnje znanstvenika i gospodarstvenika, a sukladno članku 30. Zakona o znanstvenoj djelatnosti visokom obrazovanju.

7. **CENTRI KOMPETENCIJE** predstavljaju specijalizirane poslovne subjekte koji provode istraživačke projekte razvojnog ili proizvodnog karaktera i razvijaju kompetencije u pojedinim područjima te s kojim drugi poslovni subjekti mogu ugovoriti usluge istraživanja i razvoja u svrhu jačanja pojedinih industrijskih grana. Usmjereni su na razvojna i primijenjena istraživanja i njihovu komercijalizaciju te potporu i jačanje intelektualnog vlasništva unutar specifičnih tematskih područja i grana kompetencije.

Na području Poslovne zone Dugopolje poduzetnicima je otvorena mogućnost poslovnog savjetovanja s djelima lokalnih, županijskih i državnih agencija kako bi unaprijedili svoje poslovanje.

Prema veličini ukupne površine poduzetničke zone dijele se na (narodne-novine.nn.hr, NN93/13) :

1. **MIKRO ZONE** – veličine ukupne površine do 10 ha
2. **MALE ZONE** – veličine ukupne površine od 10 do 50 ha
3. **SREDNJE ZONE** – veličine ukupne površine od 50 do 100 ha
4. **VELIKE ZONE** – veličine ukupne površine veće od 100 ha.

Poduzetnička zona Dugopolje prema svojoj veličini svrstava se u male poduzetničke zone.

Prema tipu aktivnosti koje se obavljaju unutar zone poduzetničke zone dijele se na (narodne-novine.nn.hr NN93/13):

1. PROIZVODNO – PRERAĐIVAČKE ZONE – u kojima pretežiti broj korisnika zone obavlja proizvodno-prerađivačke poduzetničke aktivnosti, odnosno u kojima pretežiti dio raspoložive površine zone zauzimaju poduzetnici koji obavljaju proizvodno-prerađivačku poduzetničku aktivnost.

2. LOGISTIČKO – DISTRIBUCIJSKE ZONE – u kojima pretežiti broj korisnika zone obavlja logističko-distribucijske aktivnosti (distributivni centri, veletrgovina, skladištenje i transport, logističko servisni centri i dr.), odnosno u kojima pretežiti dio raspoložive površine zone zauzimaju poduzetnici koji obavljaju logističko-distribucijske aktivnosti.

3. USLUŽNO MJEŠOVITE ZONE – u kojima pretežiti broj korisnika zone obavlja uslužne aktivnosti, servisne aktivnosti, aktivnosti poslovne podrške i druge poduzetničke aktivnosti, odnosno u kojima pretežiti dio raspoložive površine zone zauzimaju poduzetnici koji obavljaju uslužne aktivnosti, servisne aktivnosti, aktivnosti poslovne podrške i druge poduzetničke aktivnosti.

Poslovna zona Dugopolje se može okarakterizirati kao uslužno mješovita zona budući da najveći broj poduzetnika djeluje u tercijarnom sektoru (mojatvrtka.net).

Prema intenzitetu aktivacije raspoložive površine zone poduzetničke zone kategoriziraju se kao (narodne-novine.nn.hr NN93/13):

1. NEAKTIVNE PODUZETNIČKE ZONE – u kojima stupanj aktivacije (popunjenost aktivnim poduzetnicima) raspoložive površine zone iznosi 0% (0 ha aktivirane površine poduzetničke zone), nakon isteka prve godine od osnivanja poduzetničke zone.

2. ZONE U INICIJALNOJ AKTIVACIJI – u kojima stupanj aktivacije zone iznosi < 33% raspoložive površine zone, izraženo u hektarima površine poduzetničke zone.

3. SREDNJE AKTIVNE ZONE – u kojima stupanj aktivacije zone iznosi od 33% < 66% raspoložive površine zone, izraženo u hektarima površine poduzetničke zone.

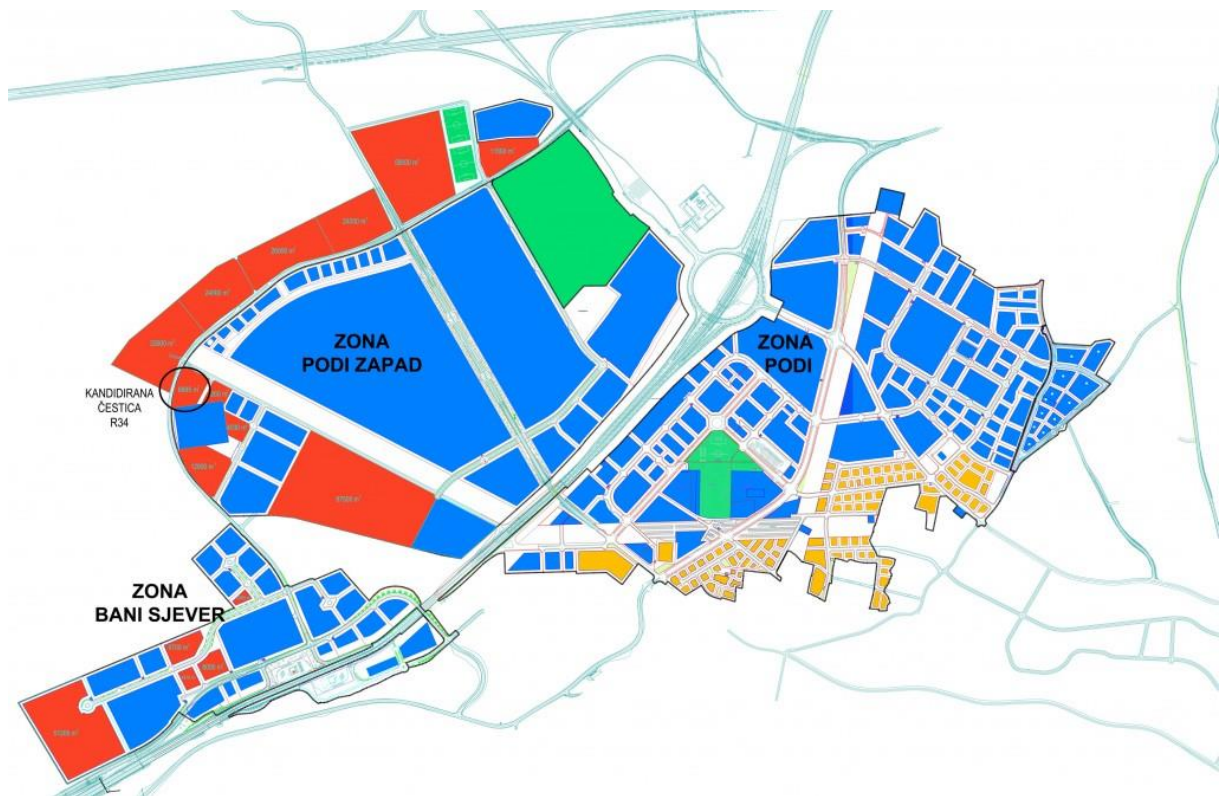
4. POTPUNO AKTIVNE ZONE – u kojima stupanj aktivacije zone iznosi \geq 66% raspoložive površine zone, izraženo u hektarima površine poduzetničke zone.

Poslovna zona Dugopolje spada u potpuno aktivne zone sa iskorištenosti raspoložive površine sa preko 66 % (dugopolje.hr).

3.3. Specifičnosti gospodarske zone Dugopolje

Dugopolje je smješteno u kraškom prirodnom okruženju, ispod sjevernih padina planine Mosor. Sa sjeverne strane, cijelom dužinom polja koje se obrađivalo stoljećima prostire se naseljeno mjesto Dugopolje.

Na području Općine Dugopolje formirane su poslovne zone na kojima se odvija pretežito trgovačka djelatnost, skladišna djelatnost, djelatnosti tihe proizvodnje te uslužne djelatnosti.

Slika 2: Plan gospodarske zone Dugopolje

Izvor: <http://www.aik-invest.hr/zone/poslovna-zona-bani-sjever-2/>

Temeljna lokacijska obilježja industrijske zone prikazana su u tablici 3.

Tablica 3: temeljna obilježja industrijske zone Dugopolje

Lokacija (grad/općina)	Dugopolje
Veličina zone (m ²)	304.456
Veličina dostupnog zemljišta (m ²)	87.750
Namjena zemljišta	Proizvodno-uslužna
Dopušteni koeficijent izgradnje	0,4
Dopušteni koeficijent iskoristivosti	1,6
Dopuštena visina gradnje (m)	17
Dopuštena buka (na rubnom dijelu proizvodnog pogona, dB)	Prostorno-planskom dokumentacijom nije definirano

Izvor: <http://www.aik-invest.hr/zone/poslovna-zona-bani-sjever-2/>

Unutar industrijske zone od važnog je značaja i postojanje kvalitetne energetske infrastrukture. U tablici 4 prikazana je dostupna energetska infrastruktura.

Tablica 4: temeljna obilježja industrijske zone Dugopolje

Plin	
Dostupnost	Ne
Električna energija	
Dostupnost	Da
Voda	
Dostupnost	Da
Odvodnja/kanalizacija	
Dostupnost	Da

Izvor: <http://www.aik-invest.hr/zone/poslovna-zona-bani-sjever-2/>

Općina Dugopolje se nalazi 12 km od Grada Splita, glavnog županijskog središta koje je ujedno i drugi najveći hrvatskog grad. Sam izlaz s autoceste A1 koja spaja Zagreb sa južnom hrvatskom nalazi se na području Dugopolja. Osim autoceste, brze ceste Dugopolje povezuju sa Solinom i Splitom, čime je povezano s morskom lukom, željezničkim kolodvorom i zračnom lukom u Kaštelima. Željeznička i plovna infrastruktura nije neposredno dostupna na području Dugopolja. (<http://dugopolje.hr/gospodarstvo/gospodarske-zone/>)

Sve dugopoljske gospodarske zone pomno su projektirane i planirane. Do svake građevinske parcele osiguran je priključak na vodovodnu, telefonsku, električnu, i kanalizacijsku mrežu. Zbog postojanja razvijenog sustava infrastrukture ubrzano je ishodovanje građevinskih dozvola. Sve parcele unutar zone su povezane prometnicama oko kojih se nalazi zelena

površina i javna rasvjeta. Uz prometnice se nalaze i putokazi na kojima su podatci o poslovnim subjektima koja posluju unutar zone. (<http://dugopolje.hr/gospodarstvo/gospodarske-zone/>)

Ulaganje u zoni, ujedno je ulaganje u zonu velike posjećenosti, koja je prepoznata na razini Republike Hrvatske.

Općina Dugopolje kao institucija trajno teži izlasku u susret svim investitorima koji investiraju u izgradnju novih poslovnih prostora i postrojenja. Službenici općine uvijek su na raspolaganju za rješavanje određenih administrativnih pitanja te kao pomoć u komunikaciji sa županijskim i državnim tijelima. (<http://dugopolje.hr/gospodarstvo/gospodarske-zone/>)

Slika 3: Gospodarska zona Dugopolje
Izvor: <http://dugopolje.hr/gospodarstvo/fotogalerija/>

4. Odabrani financijski pokazatelji poslovanja

4.1. Pojam i vrste financijskih pokazatelja poslovanja

Financijski pokazatelji poslovanja koriste se kod analize kvalitete poslovanja poduzeća na temelju financijskih izvještaja bilance, računa dobiti i gubitka, te izvještaja o novčanom toku kao dijelom temeljnih financijskih izvještaja. Financijska analiza je samo dio analize kvalitete poslovanja, budući da postoje i aspekti poslovanja koji se ne mogu mjeriti financijski (lokacija, kvaliteta menadžmenta i sl.).

Jedna od čestih klasifikacija financijskih pokazatelja je sljedeća klasifikacija:

- Pokazatelji likvidnosti

Tablica 5: Odabrani pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze

Izvor: Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str.248

Vrijednost pokazatelja koeficijenta tekuće likvidnosti bi trebala biti veća od 2, što znači da bi kratkotrajna imovina trebala biti dvostruko veća od kratkoročnih obveza.

Promjena udjela duga u financiranju mijenja i teret otplate, te se od prezaduženih poduzeća može očekivati nemogućnost servisiranja dospjelih obveza za povrat dugova. Stupanj zaduženosti poduzeća može se prikazati pokazateljima zaduženosti.

- Pokazatelji zaduženosti

Tablica 6: Odabrani pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina

Izvor: Šarlija (2009): Financijska analiza, preuzeto sa:

http://www.mathos.unios.hr/analizapp/Files/Financijska_analiza.doc.pdf

Koeficijent zaduženosti je financijski pokazatelj kojim se pokazuje do koje mjere poduzeće može koristiti zaduživanje kao izvor financiranja aktive, tj. pokazuje postotak imovine nabavljen zaduživanjem.

Velik razmjer duga i imovine ukazuje na povišen financijski rizik. Vrijednost koeficijenta zaduženosti bi se trebala kretati u vrijednostima do 0,50.

- Pokazatelji aktivnosti

Poduzeća ovisno o djelatnosti, ali i sposobnosti menadžmenta različito iskorištavaju kapacitete. Stupanj iskorištenosti prikazuje se pokazateljima aktivnosti.

Tablica 7: Odabrani pokazatelj aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrtaja potraživanja	prihodi od prodaje	potraživanja

Izvor: Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 251

Koeficijent obrtaja potraživanja prikazuje broj novčanih jedinica prodaje koji se može ostvariti s jednom jedinicom potraživanja. Malena vrijednost ukazuje na usporenu naplatu potraživanja poduzeća.

Uspješnost poslovanja poduzeća u najvećem broju slučajeva se iskazuje kroz vrijednosti pokazatelja ekonomičnosti i profitabilnosti.

□ Pokazatelji profitabilnosti

Tablica 8: Odabrani pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Profitna marža	dobit	prihod od prodaje
Povrat na ukupnu imovinu - ROA	operativni dobitak	ukupna aktiva
Povrat na ukupni kapital - ROE	dobitak poslije oporezivanja	ukupni vlastiti kapital

Izvor: Horvat Jurjec, K. (2011): Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja, RRIF br. 7/11., str25,26

Profitna marža predstavlja razmjer dobiti i ostvarenog prihoda od prodaje poduzeća, tj. prikazuje koliki dio ostvarene svake jedinice prihoda pripada vlasnicima poduzeća ili se ostavlja u poduzeću kroz zadržanu dobit.

Povrat na ukupnu imovinu (ROA) prikazuje koliko se profita ostvari po svakoj jedinici imovine. Kod visoko kapitalno intenzivnih djelatnosti taj omjer je mnogo manji nego kod radno intenzivnih djelatnosti.

Povrat na ukupni kapital (ROE) predstavlja razmjer ostvarene dobiti i kapitala poduzeća, te prikazuje koliko se dobiti može ostvariti po svakoj jedinici uloženog kapitala.

4.2. Uloga financijskih pokazatelja u financijskom izvještavanju

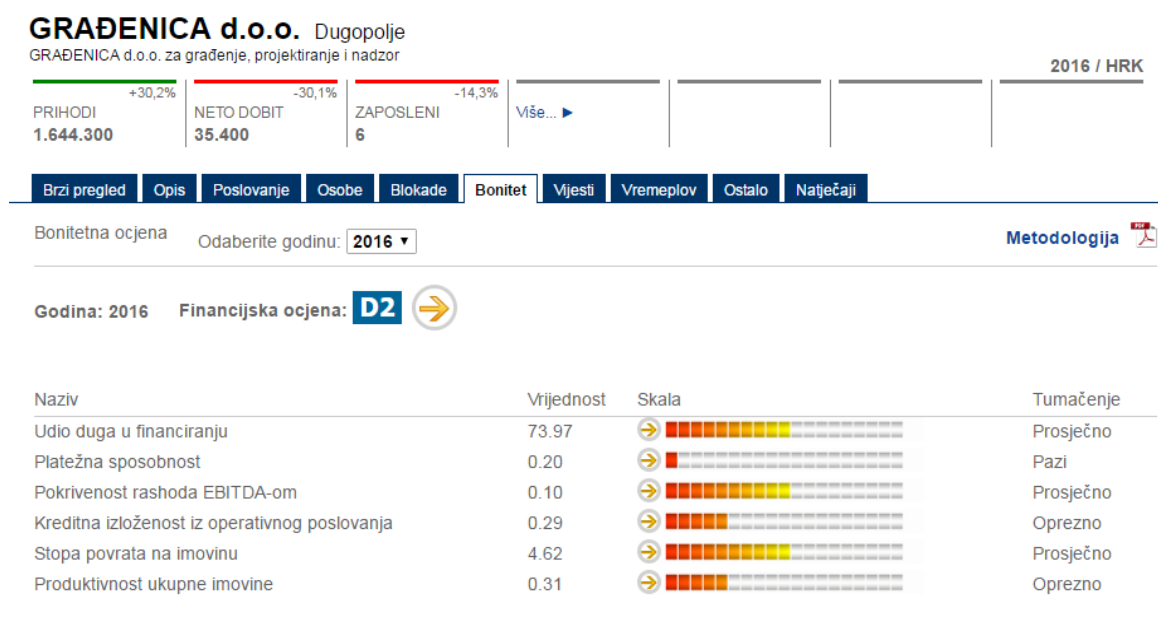
Temeljni cilj financijskog izvještavanja jest informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju poduzeća i o uspješnosti poslovanja (Žager et al, 2008).

Financijski izvještaji trebaju sadržavati temeljne podatke o poslovnom i financijskom položaju poduzeća u koje spadaju i financijski pokazatelji poslovanja.

Pokazatelj poslovanja jest apsolutna vrijednost, razmjer ili relativna vrijednost.

U računovodstvu se često jedna ekonomska veličina stavlja u odnos s drugom ekonomskom veličinom. Financijski pokazatelji u vremenskoj dimenziji u osnovi se mogu podijeliti na dva oblika. Jedan oblik financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog razdoblja, najčešće godinu dana i temelji se na podacima iz izvještaja o dobiti, dok se drugi oblik odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku. Pokazatelji se računaju i formiraju upravo zato da bi se kreirao skup znanja potreban za donošenje određenih poslovnih odluka (Vidučić, 2004).

Financijski pokazatelji poslovanja omogućuju „brzi“ pregled financijskog statusa poduzeća, te primjenom adekvatne metodologije (www.poslovna.hr) kreira se financijski rejting poduzeća. Na slici 4 je prikazan primjer korištenja financijskih pokazatelja u cilju kreiranja financijskog rejtinga poduzeća.

Slika 4: Formiranje financijskog rejtinga na primjeru poduzeća Građenica d.o.o.

Izvor: poslovna.hr

Prilikom kreiranja financijskih izvještaja svakako da treba voditi računa o specifičnosti pojedinih poduzeća, u cilju donošenja kvalitetnih zaključaka i odluka od strane korisnika izvještaja.

Financijski izvještaji se promatraju kao dijelovi jednog sustava budući da niti jedan izvještaj ne može ponuditi kvalitetnu i kompletnu informaciju korisniku.

Nadalje, korisnici informacija iz financijskih izvještaja često prekasno dobivaju informaciju budući da se najčešće odnose na proteklo razdoblje koje se često odnosi i kalendarsku godinu, kao što je navedeno i u primjeru izračuna financijskog rejtinga koji se temelji na podacima za poslovanje u 2015. godini. Tako npr. porezni obveznici trebaju prijavu poreza na dobit predati najkasnije do 30.04. tekuće godine za prethodnu godinu, tek nakon čega se službeno objavljuje poslovanje u razdoblju koje je već staro od preko godine dana.

Citirajući MRS-a kvalitativna obilježja financijskih izvještaja se odnose na značajke koje informaciju predočenu u financijskim izvještajima čine upotrebljivu za korisnike.

Razlikujemo četiri načela financijskih pokazatelja poslovanja kao obilježja poslovanja poduzeća (Žager et al, 2008):

- razumljivost,

Razumljive informacije su informacije koje shvaćaju korisnici koji posjeduju osnovna ekonomska znanja, te su voljni pažljivo proučiti poslovanje.

- važnost,

Važna informacija je informacija koja utječe na odluke korisnika.

- pouzdanost

Pouzdana informacija je informacija ukoliko vjerno predočava transakcije i druge događaje, te je predočena u skladu sa ekonomskom stvarnošću.

- usporedivost.

Usporedive su informacije koje su nastale primjenom dosljednih računovodstvenih politika u okviru promatranih poduzeća.

Prvenstveno je naglasak na primjenu istih metoda za vrednovanje imovine, obveza, kao i priznavanje prihoda i rashoda.

Temeljne računovodstvene pretpostavke su teoretske osnove za interpretiranje financijskih izvještaja. Prema okviru MRS-a navedene su tri temeljne pretpostavke (ZOR, NN 96/15), i to:

- nastanak poslovnog događaja,

- neograničenost vremena poslovanja te
- dosljednost.

Primjena temelje pretpostavke nastanka događaja znači da se poslovni događaji u poslovnim knjigama priznaju u trenutku njihova nastajanja, te se prikazuju u evidencijama i izvještajima koja se odnose na isto razdoblje.

Pretpostavka neograničenosti poduzeća znači da se evidencije vode uz pretpostavku trajnog poslovanja poduzeća, te da poduzeće nema namjeru obustaviti poslovanje.

Pretpostavka dosljednost nalaže da se primjenjuju jednake računovodstvene metode u svim razdobljima sastavljanja izvještaja kako bi izvještaji bili usporedivi i u različitim točkama vremena.

4.3. Kretanje vrijednosti financijskih pokazatelja poduzeća registriranih u Poslovnoj zoni Dugopolje

U analizi su korišteni podatci o poslovanju uzorkom odabranih 50 poduzeća od čega su 3 poduzeća koja djeluju u primarnom sektoru, 17 poduzeća iz sekundarnog sektora i 30 poduzeća iz tercijarnog sektora, čime se struktura djelatnosti poduzeća u promatranom uzorku ne razlikuje od strukture u osnovnom skupu, čime je ostvarena relevantna zastupljenost svih gospodarskih sektora.

Tablica 9: Deskriptivna statistika

Statistics								
	Povrat na imovinu (ROA)	Povrat na uloženi kapital (ROE)	Profitna marža	Starost (godina)	Ukupni prihod (kuna)	Dani vezivanja obveza (dani)	Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)	Koeficijent zaduženosti
Valjani	48	48	46	50	49	48	48	48
N								
n/a	2	2	4	0	1	2	2	2
Prosjek	-6,837500	7,041667	-91,311957	18,06	4151097,96	1271,35	13,797500	2,336458
Medijan	,900000	2,900000	1,900000	19,00	1607100,00	105,00	1,050000	,670000
Std.	72,426660	61,802615	337,444523	7,238	6443707,45	5175,93	81,705111	10,235124
Devijacija	3	9	3		8	2	9	4
Minimum	-482,5000	-194,9000	-1932,1600	7	0	0	,0100	,0000
Maksimum	63,1000	193,8000	99,2800	39	25139200	35693	567,7900	71,5800

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

U tablici deskriptivne statistike prikazane su srednje vrijednosti (prosječna vrijednost i medijan), kao i pokazatelji disperzije podataka (standardna devijacija, minimum i maksimum).

Prosječna vrijednost pokazatelja uspješnosti ROA je -6,83 sa standardnom devijacijom 72,42 iz čega se može uočiti da prosjek kao pokazatelj nije reprezentativan (varijacija veća od 30% prosječne vrijednosti). Položajna vrijednost koja dijeli niz na 2 jednaka dijela je medijan, te je vrijednost 0,90 što znači da polovica promatranih poduzeća je u promatranj 2015. godini ostvarila vrijednosti ROA pokazatelja profitabilnosti do 0,90, dok je polovica promatranih poduzeća ostvarila vrijednosti ROA pokazatelja profitabilnosti veće od 0,90.

Raspon ostvarenih vrijednosti ROA pokazatelja profitabilnosti kreće se u rasponu od -482,50 do 63,10.

Prosječna vrijednost pokazatelja uspješnosti ROE je 7,04 sa standardnom devijacijom 61,80 iz čega se može uočiti da prosjek kao pokazatelj nije reprezentativan (varijacija veća od 30% prosječne vrijednosti). Položajna vrijednost koja dijeli niz na 2 jednaka dijela je medijan, te je vrijednost 2,90 što znači da polovica promatranih poduzeća je u promatranoj 2015. godini ostvarila vrijednosti ROE pokazatelja profitabilnosti do 2,90, dok je polovica promatranih poduzeća ostvarila vrijednosti ROE pokazatelja profitabilnosti veće od 2,90.

Raspon ostvarenih vrijednosti ROE pokazatelja profitabilnosti kreće se u rasponu od -194,90 do 193,80.

Prosječna vrijednost profitne marže kao pokazatelja uspješnosti je -91,31 sa standardnom devijacijom 337,44 iz čega se može uočiti da prosjek kao pokazatelj nije reprezentativan (varijacija veća od 30% prosječne vrijednosti). Položajna vrijednost koja dijeli niz na 2 jednaka dijela je medijan, te je vrijednost 1,90 što znači da polovica promatranih poduzeća je u promatranoj 2015. godini ostvarila vrijednosti profitne marže kao pokazatelja uspješnosti poslovanja do 1,90, dok je polovica promatranih poduzeća ostvarila vrijednosti profitne marže kao pokazatelja profitabilnosti veće od 1,90.

Raspon ostvarenih vrijednosti pokazatelja profitne marže kreće se u rasponu od 1.932,80 do 99,28.

Prosječna starost poduzeća je 18 godina sa prosječnim odstupanjem od aritmetičke sredine 7,23 godina, te poduzeća ostvare u prosjeku prihod od 4.151.097,96 kuna.

Prosječan broj dana vezivanja obveza je 1.271,35 dana. Prosječna vrijednost pokazatelja tekuće likvidnosti je 13,797 uz prosječnu vrijednost koeficijenta zaduženosti 2,336.

5. Empirijska analiza utjecaja odabranih obilježja poduzeća na profitabilnost

5.1. Metode istraživanja sekundarnih izvora podataka

Koriste se različite metode prikupljanja informacija i podataka. Koriste se metode deskriptivne statistike gdje se korištenjem metoda deskriptivne statistike računaju karakteristične vrijednosti kao što je aritmetička sredina i standardna devijacija kao mjera raspršenosti vrijednosti oko aritmetičke sredine, mod, medijan te minimalna i maksimalna vrijednost.

Grafičkim i tabličnim prikazivanjem prikazuje se zastupljenosti modaliteta obilježja u promatranim podacima,

Veza između varijabli utvrđuje se korelacijskom analizom, dok se utjecaj nezavisnih numeričkih varijabli na jednu zavisnu numeričku varijablu testira regresijskom analizom. U ovom radu koriste se i metode deskriptivne statistike, metode grafičkog i tabličnog prikazivanja. Primjenom metoda deskriptivne statistike prikazane su srednje vrijednosti i pokazatelji disperzije numeričkog obilježja. Metodama grafičkog prikazivanja prikazane su zastupljenosti promatranih modaliteta obilježja.

Prikupljene informacije i rezultati istraživanja dobiveni korištenjem navedenih metoda se koriste u svrhu donošenja konačnih sudova, odnosno zaključivanja o utjecaja specifičnih obilježja poduzeća na rezultate poslovanja.

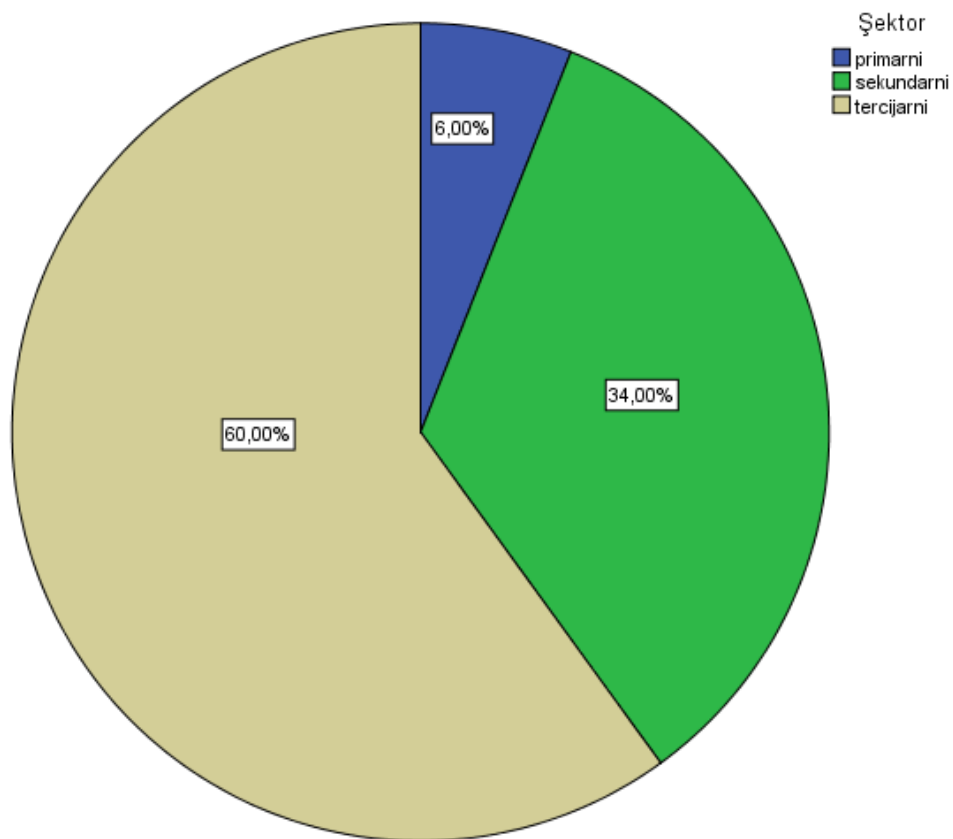
5.2. Opis uzorka

Analiza se radi na uzorku od 50 malih poduzeća. Poslovanje gospodarskih subjekata odvija se kroz NKD 2007 djelatnosti koje se evidentiraju u registrima, te glavni dio poslovanja bi se trebao odvijati unutar NKD registrirane djelatnosti (<http://narodne-novine.nn.hr>). NKD sustav deklariranja djelatnosti je analitičan sustav, te vrednuje kako djelatnosti tako i pod kategorije poslovanja, zbog čega se radi sinteza podataka u temeljne gospodarske djelatnosti, i to primarne, sekundarne, tercijarne djelatnosti (Skupina autora Družić, I. i dr., 2003).

U analizi se koriste podatci o poslovanju 50 poduzeća od čega su 3 poduzeća koja djeluju u primarnom sektoru, 17 poduzeća iz sekundarnog sektora i 30 poduzeća iz tercijarnog sektora,

čime se struktura djelatnosti poduzeća u promatranom uzorku ne razlikuje od strukture u osnovnom skupu. Struktura je prikazana i grafički strukturnim krugom.

Graf 1: Promatrana poduzeća prema sektoru djelatnosti

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

5.3. Analiza rezultata

Da bi procijenjeni regresijski model davao nepristrane, konzistentne i efikasne rezultate nužan je, ali ne i dovoljan uvjet nepostojanja problema heteroskedastičnosti, multikolinearnosti i autokorelacije u procijenjenim regresijskim modelima.

Prvi korak detekcije problema multikolinearnosti u modelu je provođenje korelacijske analize među nezavisnim varijablama. Tablica __ prikazuje rezultate korelacijske analize.

Tablica 10: Korelacijska matrica

		Correlations				
		Starost	Ukupni prihod (mil. kn)	Dani vezivanja obveza	Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)	Zaduženost
Starost	Pearson Correlation	1	,013	-,140	-,063	,080
	Sig. (2-tailed)		,929	,350	,669	,588
	N	50	50	47	48	48
Ukupni prihod (mil. kn)	Pearson Correlation	,013	1	-,179	-,094	-,112
	Sig. (2-tailed)	,929		,230	,525	,447
	N	50	50	47	48	48
Dani vezivanja obveza	Pearson Correlation	-,140	-,179	1	-,083	-,029
	Sig. (2-tailed)	,350	,230		,579	,844
	N	47	47	47	47	47
Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)	Pearson Correlation	-,063	-,094	-,083	1	-,038
	Sig. (2-tailed)	,669	,525	,579		,799
	N	48	48	47	48	48
Zaduženost	Pearson Correlation	,080	-,112	-,029	-,038	1
	Sig. (2-tailed)	,588	,447	,844	,799	
	N	48	48	47	48	48

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Iz tablice se može uočiti da ne postoji statistički značajna korelacija između starosti poduzeća i prihoda (empirijska p vrijednost 0,929), starosti poduzeća i dana vezivanja obveza

(empirijska p vrijednost 0,35), starosti poduzeća i likvidnosti (empirijska p vrijednost 0,669), te starosti poduzeća i zaduženosti (empirijska p vrijednost 0,588).

Tablica 11: Deskriptivna statistika

		Correlations		
		ROA	ROE	Profitna marža
ROA	Pearson Correlation	1	-,022	,212
	Sig. (2-tailed)		,883	,158
	N	48	48	46
ROE	Pearson Correlation	-,022	1	,010
	Sig. (2-tailed)	,883		,948
	N	48	48	46
Profitna marža	Pearson Correlation	,212	,010	1
	Sig. (2-tailed)	,158	,948	
	N	46	46	46

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Iz tabličnog prikaza može se uočiti da veza između financijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja nije statistički značajna. Dakle, ukoliko poduzeće ima jedan kvalitetan pokazatelj poslovanja isto ne znači da ujedno i ostali pokazatelji ne daju sliku da poduzeće kvalitetno posluje. Isto je u skladu s očekivanjima budući da je riječ o poduzećima koja posluju u raznim sektorima poslovanja od čega u uzorku postoje radno intenzivna poduzeća koja zbog nižih razina imovine imaju veće vrijednosti pokazatelja povrata na imovinu, dok se povrat na uloženi kapital vezuje uz kapitaliziranost društva. Profitna marža predstavlja omjer ostvarene dobiti i prihoda poduzeća, zbog čega vrijednosti nisu usko povezane s imovinom i kapitaliziranosti društva.

5.4. Testiranje hipoteza

U ovom radu testira se glavna istraživačka hipoteza na temelju 5 pomoćnih hipoteza.

H1 Specifična obilježja poduzeća imaju utjecaj na profitabilnost.

U specifična obilježja poduzeća spadaju prihodi (ukupni prihodi poslovanja), starost poduzeća (starost od godine osnivanja u godinama), dani vezivanja obveza, likvidnosti (pokazatelj tekuće likvidnosti), zaduženosti (ukupne obveze/ukupna imovina) i djelatnost poduzeća (gdje dijelimo poduzeća na poduzeća koja djeluju u tercijarnom sektoru i ostala poduzeća) na profitabilnost poslovanja mjerenu ROA (povrat na imovinu), ROE pokazateljem (povratom na uloženi kapital) i profitnu maržu.

Dakle, procjenjuje se funkcija:

$ROA = f(\text{starost poduzeća, ukupan prihod, dani vezivanja obveza, zaduženost})$

Pokazatelj sektora poslovanja i likvidnosti su isključeni zbog problema heteroskedastičnosti modela.

Starost poduzeća mjeri se u godinama starosti od osnivanja. Ukupan prihod se mjeri kao ostvaren iznos ukupnog prihoda u 2015. godini u kunama, dani vezivanja obveza kao pokazatelj broja dana vezivanja, te zaduženost kao omjer obveza i imovine poduzeća.

Korištena je enter metoda odabira nezavisnih varijabli u regresijskom modelu.

Tablica 12: Odabir varijabli u model

Variables Entered/Removed ^a			
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Zaduženost, Dani vezivanja obveza, Starost, Ukupni prihod (mil. kn) ^b		. Enter

a. Dependent Variable: ROA

b. All requested variables entered.

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Nakon odabira varijabli procijenjen je regresijski model.

Tablica 13: Model višestruke regresije

Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	3,229	7,673		,421	,676	
	Starost	,024	,365	,002	,065	,949	,975
	Ukupni prihod (mil. kn)	,441	,417	,039	1,058	,296	,954
	Dani vezivanja obveza	,006	,003	,089	2,368	,023	,948
	Zaduženost	-6,796	,261	-,961	-26,067	,000	,979

a. Dependent Variable: ROA

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Dakle, procijenjena je jednadžba:

$$ROA_i = \beta_0 + \beta_1 * STAROST_i + \beta_2 * PRIHOD_i + \beta_3 * DANI VEZIVANJA OBVEZA_i + \beta_4 * ZADUŽENOST_i + e_i$$

Na temelju rezultata regresijske procjene može se uočiti statistički značajan utjecaj dana vezivanja obveza i koeficijenta zaduženosti na ROA pokazatelj profitabilnosti. Utjecaj ostalih varijabli, starosti poduzeća i ostvarenog prihoda poduzeća nije statistički značajan.

Utjecaj dana vezivanja obveza na ROA pokazatelj profitabilnosti je pozitivan i statistički značajan.

Utjecaj koeficijenta zaduženosti na ROA pokazatelj profitabilnosti je negativan i statistički značajan.

Statistička značajnost modela u cjelini testira se ANOVA testom.

Tablica 14: ANOVA test značajnosti procijenjenog modela

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	232677,440	4	58169,360	177,583	,000 ^b
	Residual	13757,615	42	327,562		
	Total	246435,055	46			

a. Dependent Variable: ROA

b. Predictors: (Constant), Zaduženost, Dani vezivanja obveza, Starost, Ukupni prihod (mil. kn)

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Na temelju F vrijednosti 177,583 pri empirijskoj razini signifikantnosti od 0,00 može se donijeti zaključak da je procijenjeni model statistički značajan. Dakle, postoji $\beta_j \neq 0$.

Tablica 15: Testiranje reprezentativnosti procijenjenog modela

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	,972 ^a	,944	,939	18,0986811	,944	177,583	4	42	,000	2,025

a. Predictors: (Constant), Zaduženost, Dani vezivanja obveza, Starost, Ukupni prihod (mil. kn)

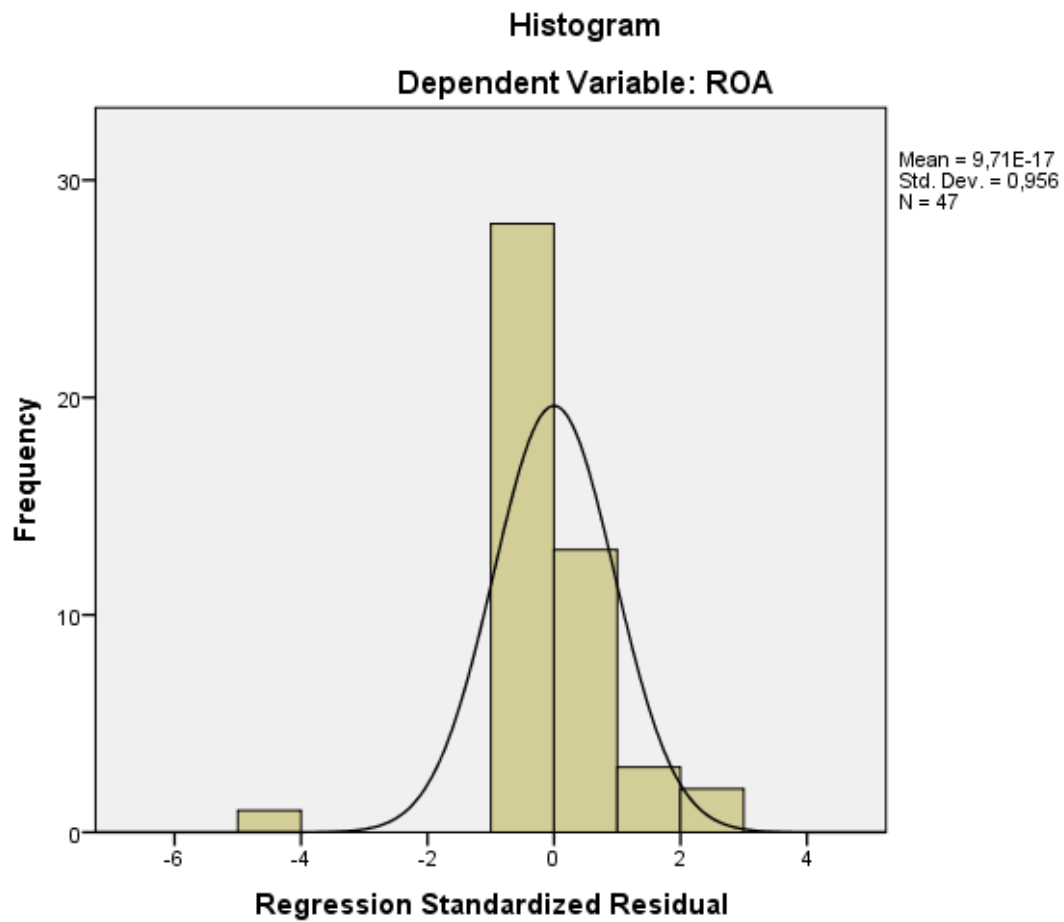
b. Dependent Variable: ROA

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Vrijednost koeficijenta determinacije 94,4% znači da je 94,4% sume kvadrata odstupanja ROA pokazatelja od aritmetičke sredine protumačeno regresijskim modelom. Dakle, model je reprezentativan.

Kretanje rezidualnih vrijednosti prikazana je grafičkim putem, dok je problem heteroskedastičnosti testiran korelacijskom analizom apsolutnih vrijednosti reziduala i nezavisnih varijabli

Graf 2: Distribucija standardiziranih vrijednosti reziduala

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Iz grafikona se može uočiti da je očekivana vrijednost standardiziranog reziduala 0 sa standardnom devijacijom jednakom 1.

Tablica 16: Korelacijska analiza apsolutnog vrijednosti reziduala i kretanja regresorskih varijabli procijenjenog modela

			Correlations			
			Starost	Ukupni prihod (mil. kn)	Dani vezivanja obveza	Zaduženost
Spearman's rho	Apsolutna vrijednost reziduala	Correlation Coefficient	,020	-,046	-,229	,086
		Sig. (2-tailed)	,896	,758	,121	,567
	N		47	47	47	47

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Iz tablice korelacijske analize vrijednosti regresorskih varijabli i apsolutnih reziduala Spearmanovim testom korelacije može se uočiti da niti jedan koeficijent nije statistički značajan Dakle, problem heteroskedastičnosti nije prisutan u procijenjenom modelu.

ROE = f(starost poduzeća, ukupan prihod, dani vezivanja obveza, likvidnost, zaduženost, sektor poslovanja)

Tablica 17: Odabir varijabli u model

Variables Entered/Removed ^a			
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Sektor, Dani vezivanja obveza, Zaduženost, Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti), Starost, Ukupni prihod (mil. kn) ^b		Enter

a. Dependent Variable: ROE

b. All requested variables entered.

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Tablica 18: Model višestruke regresije

Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	62,831	28,153		2,232	,031	
	Starost	-2,635	1,198	-,312	-2,199	,034	,942
	Ukupni prihod (mil. kn)	-,212	1,390	-,022	-,152	,880	,891
	Dani vezivanja obveza	-,025	,009	-,416	-2,908	,006	,926
	Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)	-,045	,107	-,059	-,419	,677	,949
	Zaduženost	-,092	,853	-,015	-,107	,915	,950
	Sektor	11,967	18,534	,095	,646	,522	,875

a. Dependent Variable: ROE

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Dakle, procijenjena je jednadžba:

$$ROE_i = \beta_0 + \beta_1 * STAROST_i + \beta_2 * PRIHOD_i + \beta_3 * DANI VEZIVANJA OBVEZA_i + \beta_4 * LIKVIDNOST_i + \beta_5 ZADUŽENOST_i + \beta_6 SEKTOR_i + e_i$$

Na temelju rezultata regresijske procjene može se uočiti statistički značajan utjecaj starosti poduzeća i dana vezivanja obveza na ROA pokazatelj profitabilnosti. Utjecaj ostalih varijabli, ostvarenog prihoda poduzeća, koeficijenta zaduženosti, sektora poslovanja i pokazatelja tekuće likvidnosti nije statistički značajan.

Utjecaj starosti poduzeća na ROE pokazatelj profitabilnosti je negativan i statistički značajan.

Utjecaj dana vezivanja obveza na ROE pokazatelj profitabilnosti je negativan i statistički značajan.

Tablica 19: ANOVA test značajnosti procijenjenog modela

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	43225,824	6	7204,304	2,116	,073 ^b
Residual	136164,589	40	3404,115		
Total	179390,413	46			

a. Dependent Variable: ROE

b. Predictors: (Constant), Sektor, Dani vezivanja obveza, Zaduženost, Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti), Starost, Ukupni prihod (mil. kn)

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Na temelju F vrijednosti 2,116 pri empirijskoj razini signifikantnosti od 0,073 može se donijeti zaključak da je procijenjeni model statistički značajan pri razini signifikantnosti 10%. Dakle, postoji $\beta_j \neq 0$.

Je li procijenjeni model ujedno i reprezentativan testira se koeficijentom determinacije (R^2).

Tablica 20: Testiranje reprezentativnosti procijenjenog modela

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	,491 ^a	,241	,127	58,3447917	,241	2,116	6	40	,073	2,090

a. Predictors: (Constant), Sektor, Dani vezivanja obveza, Zaduženost, Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti), Starost, Ukupni prihod (mil. kn)

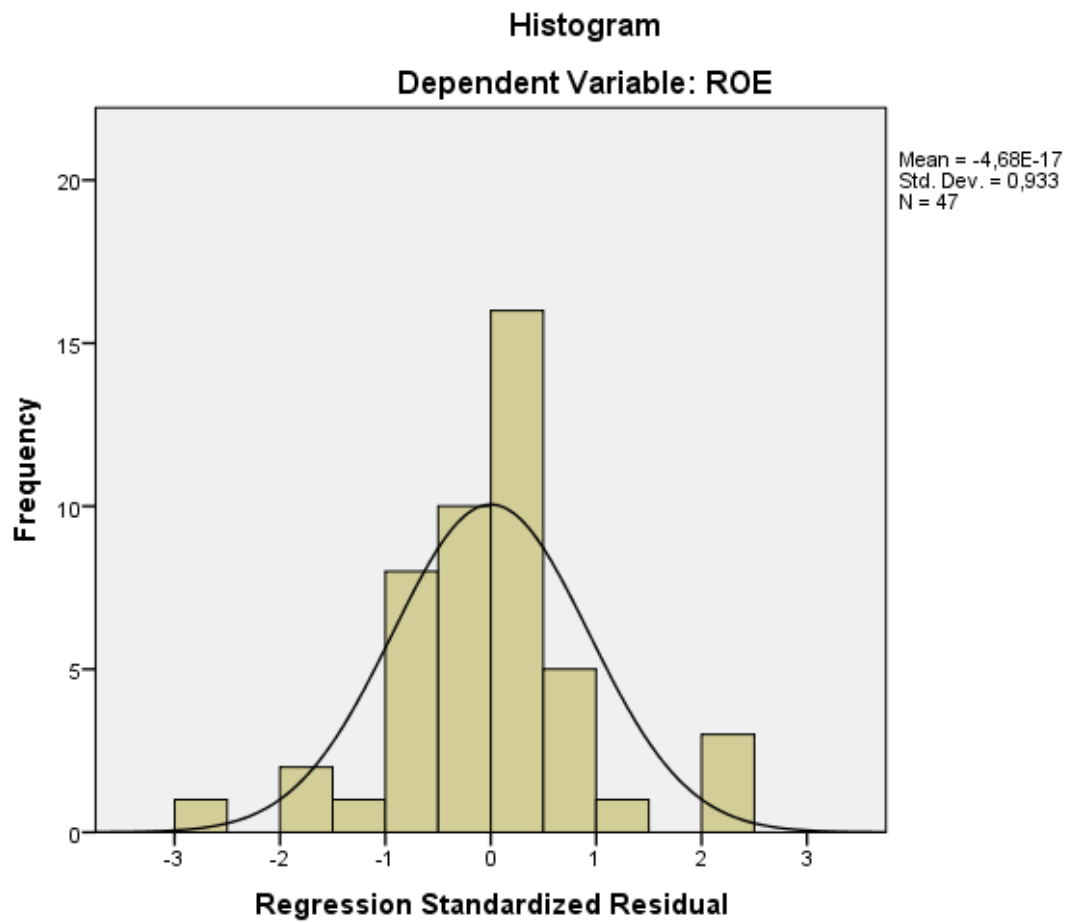
b. Dependent Variable: ROE

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Vrijednost koeficijenta determinacije 24,10% znači da je 24,10% sume kvadrata odstupanja ROE pokazatelja od aritmetičke sredine protumačeno regresijskim modelom.

Kretanje rezidualnih vrijednosti prikazana je grafičkim putem, dok je problem heteroskedastičnosti testiran korelacijskom analizom aposlutnih vrijednosti reziduala i nezavisnih varijabli

Graf 3: Distribucija standardiziranih vrijednosti reziduala

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Iz grafikona se može uočiti da je očekivana vrijednost standardiziranog reziduala 0 sa standardnom devijacijom jednakom 1.

Tablica 21: Korelacijska analiza apsolutnog vrijednosti reziduala i kretanja regresorskih varijabli procijenjenog modela

			Correlations					
			Starost	Ukupni prihod (mil. kn)	Dani vezivanja obveza	Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)	Zaduženost	Sektor
Spearman's rho	Apsolutna vrijednost reziduala	Correlation Coefficient	,191	-,036	,011	-,040	,072	-,074
		Sig. (2-tailed)	,199	,809	,940	,788	,633	,623
		N	47	47	47	47	47	47

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Iz tablice korelacijske analize vrijednosti regresorskih varijabli i apsolutnih reziduala Spearmanovim testom korelacije može se uočiti da ne postoji statistički značajna povezanost. Dakle, problem heteroskedastičnosti nije prisutan u procijenjenom modelu.

Neto profitna marža = f(ukupan prihod, dani vezivanja obveza, likvidnost, zaduženost, sektor poslovanja)

Utjecaj starosti poduzeća zbog problema heteroskedastičnosti je isključen iz modela.

Tablica 22: Odabir varijabli u model

Variables Entered/Removed ^a			
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Sektor, Dani vezivanja obveza, Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti), Ukupni prihod (mil. kn), Zaduženost ^b		Enter

a. Dependent Variable: Profitna marža

b. All requested variables entered.

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Tablica 23: Model višestruke regresije

Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	-109,709	115,633		-,949	,349	
	Ukupni prihod (mil. kn)	9,525	8,108	,186	1,175	,247	,881
	Dani vezivanja obveza	-,147	,075	-,324	-1,960	,057	,809
	Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)	-,322	,627	-,080	-,514	,610	,914
	Zaduženost	97,186	91,321	,182	1,064	,294	,754
	Sektor	-57,876	106,108	-,085	-,545	,589	,910

a. Dependent Variable: Profitna marža
Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Dakle, procijenjena je jednadžba:

$$Profitna\ marža_i = \beta_0 + \beta_1 * PRIHOD_i + \beta_2 * DANI\ VEZIVANJA\ OBVEZA_i + \beta_3 * LIKVIDNOST_i + \beta_4 ZADUŽENOST_i + \beta_5 SEKTOR_i + e_i$$

Na temelju rezultata regresijske procjene može se uočiti statistički značajan utjecaj dana vezivanja obveza na profitnu maržu kao pokazatelj profitabilnosti. Utjecaj ostalih varijabli, ostvarenog prihoda poduzeća, koeficijenta zaduženosti, sektora poslovanja i pokazatelja tekuće likvidnosti nije statistički značajan.

Utjecaj dana vezivanja obveza na profitnu maržu kao pokazatelj profitabilnosti je negativan i statistički značajan.

Tablica 24: ANOVA test značajnosti procijenjenog modela

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	705881,160	5	141176,232	1,255	,303 ^b
	Residual	4387965,981	39	112511,948		
	Total	5093847,141	44			

a. Dependent Variable: Profitna marža

b. Predictors: (Constant), Sektor, Dani vezivanja obveza, Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti), Ukupni prihod (mil. kn), Zaduženost

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Na temelju F vrijednosti 1,255 pri empirijskoj razini signifikantnosti od 0,303 može se donijeti zaključak da procijenjeni model nije statistički značajan.

Tablica 25: Testiranje reprezentativnosti procijenjenog modela

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	,372 ^a	,139	,028	335,4280075	,139	1,255	5	39	,303	2,116

a. Predictors: (Constant), Sektor, Dani vezivanja obveza, Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti), Ukupni prihod (mil. kn), Zaduženost

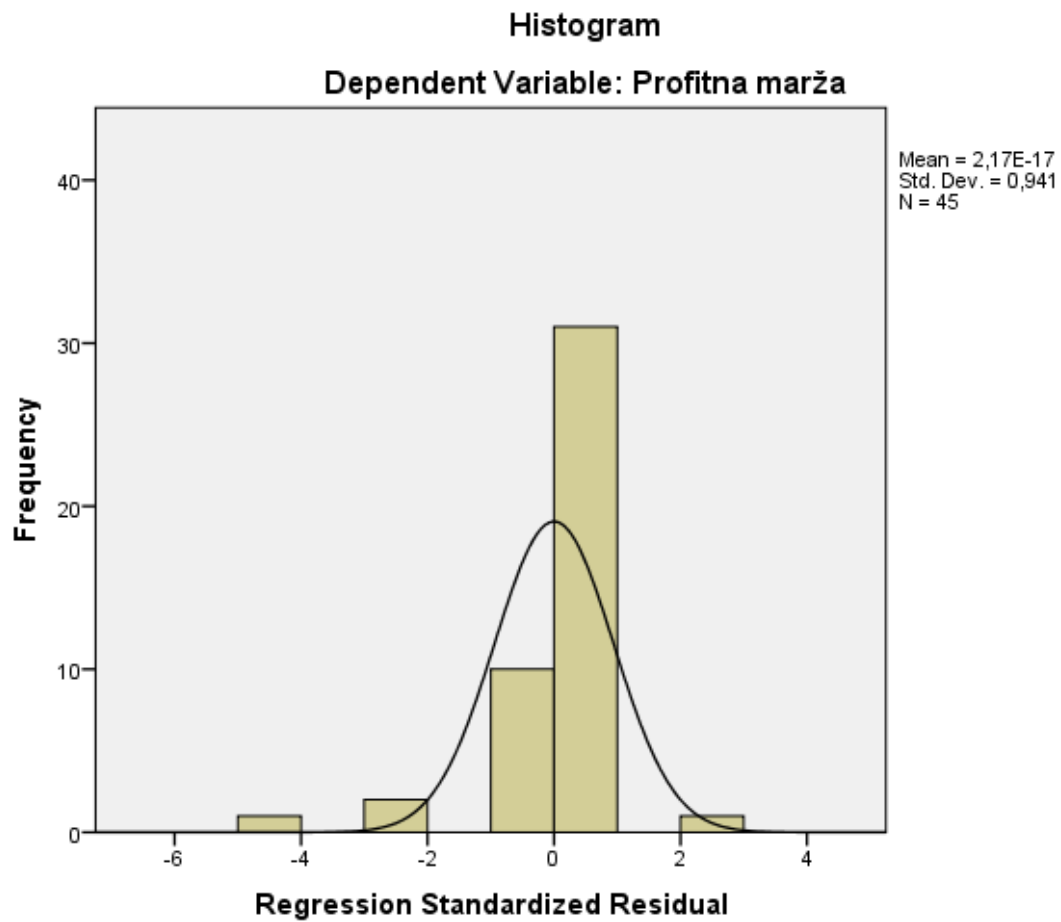
b. Dependent Variable: Profitna marža

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Vrijednost koeficijenta determinacije 13,9% znači da je 13,9% sume kvadrata odstupanja profitne marže kao pokazatelja od aritmetičke sredine protumačeno regresijskim modelom. Dakle, model nije reprezentativan.

Kretanje rezidualnih vrijednosti prikazana je grafičkim putem, dok je problem heteroskedastičnosti testiran korelacijskom analizom aposlutnih vrijednosti reziduala i nezavisnih varijabli

Graf 4: Distribucija standardiziranih vrijednosti reziduala

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Iz grafikona se može uočiti da je očekivana vrijednost standardiziranog reziduala 0 sa standardnom devijacijom jednakom 1.

Tablica 26: Korelacijska analiza apsolutnog vrijednosti reziduala i kretanja regresorskih varijabli procijenjenog modela

			Correlations				
			Ukupni prihod (mil. kn)	Dani vezivanja obveza	Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)	Zaduženost	Sektor
Spearman's rho	Apsolutna vrijednost reziduala	Correlation Coefficient	-,038	,162	,179	-,073	,173
		Sig. (2-tailed)	,802	,289	,240	,635	,255
		N	45	45	45	45	45

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Iz tablice korelacijske analize vrijednosti regresorskih varijabli i apsolutnih reziduala Spearmanovim testom korelacije može se uočiti da niti jedan koeficijent nije statistički značajan. Dakle, problem heteroskedastičnosti nije prisutan u procijenjenom modelu.

Pomoćne hipoteze rada glase:

H1.1: Postoji utjecaj prihoda poduzeća na profitabilnost.

Hipotezom se pretpostavlja da poduzeća sa većim prihodom posluju profitabilnije od poduzeća sa malim razinama prihoda. Dolazi do izraženijeg faktora ekonomije obujma jer opada udio fiksnih troškova u poslovanju (poslovna.hr, 2016).

Tablica 27: Rezultati utjecaja ostvarenog prihoda na pokazatelje uspješnosti poslovanja

	ROA	ROE	PROFITNA MARŽA
Ukupni prihod (mil. kn)	Nema	Nema	nema

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Nakon provedenog istraživanja utvrđeno je da visina prihoda nema statistički značajan utjecaj na niti jednu od promatranih pokazatelja profitabilnosti. Hipoteza se odbacuje kao neistinita.

H1.2: Postoji utjecaj starosti poduzeća na profitabilnost.

Hipotezom se pretpostavlja da poduzeća koja različit broj godina posluju, u različitoj su mogućnosti nositi se sa djelovanjem konkurencije. Drugi poduzetnici također u cilju maksimizacije profita mijenjaju područje poslovanja, te nastoje zauzeti dio tržišta koja

pokrivaju druga poduzeća. Škuflić L. i Mlinarić D. (2015) su došli do zaključka da starost poduzeća se negativno odražava na profitabilnost.

Tablica 28: Rezultati utjecaja starosti poduzeća na pokazatelje uspješnosti poslovanja

	ROA	ROE	PROFITNA MARŽA
Starost	Nema	Negativan	

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Nakon provedenog istraživanja utvrđeno je da starost poduzeća ima statistički značajan negativan utjecaj na ROE pokazatelj uspješnosti poslovanja, te je negativan koeficijent sukladno očekivanjima. Hipoteza se djelomično prihvaća kao istinita.

H1.3: Postoji utjecaj dana vezivanja obveza na profitabilnost

Dani vezivanja obveza predstavljaju vrijeme podmirivanja obveza u danima. Poduzeća koja imaju dulje vrijeme vezivanja obveza svoje tekuće poslovanje financiraju novcem dobavljača. Huang X., Kabir R. i H. van Beuschiem (2014) su u svom radu utvrdili statistički značajan utjecaj vezivanja potraživanja i obveza na profitabilnost poslovanja.

Tablica 29: Rezultati utjecaja dana vezivanja obveza na pokazatelje uspješnosti poslovanja

	ROA	ROE	PROFITNA MARŽA
Dani vezivanja obveza	Pozitivan	Negativan	Nema-model nije statistički značajan

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Nakon provedenog istraživanja utvrđeno je da pokazatelj dana vezivanja obveza ima statistički značajan utjecaj na sve promatrane pokazatelje uspješnosti poslovanja. Za ROA pokazatelj utvrđen je pozitivan utjecaj, dok je na ROE pokazatelj uspješnosti utjecaj negativan. Hipoteza kojom se pretpostavlja da postoji utjecaj se djelomično prihvaća kao istinita.

H1.4: Postoji utjecaj likvidnosti na profitabilnost.

Hipotezom se pretpostavlja da likvidnija poduzeća troše manje sredstava na skuplje kratkoročne pozajmice, čime ujedno posluju i profitabilnije. Macas Nunes P., Serrasquiero Z. i Viveiros A. (2012) su dokazali da likvidnost poduzeća ima statistički značajan utjecaj na profitabilnost gdje likvidnija poduzeća zbog manje potrebe za zaduživanjem i plaćanjem kamata na zaduženje statistički značajno porfitabilnije posluju.

Tablica 30: Rezultati utjecaja likvidnosti na pokazatelje uspješnosti poslovanja

	ROA	ROE	PROFITNA MARŽA
Likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti)		Nema	Nema

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Nakon provedenog istraživanja utvrđeno je da pokazatelj tekuće likvidnosti nema statistički značajan utjecaj na niti jednu od promatranih pokazatelja profitabilnosti. Hipoteza se odbacuje kao neistinita.

H1.5: Postoji utjecaj zaduženosti na profitabilnost.

Hipotezom se pretpostavlja da prezadužena poduzeća imaju veći teret kamata u poslovanju, zbog čega je njihovo poslovanje opterećeno otplatom dugova, zbog čega posluje manje profitabilno. Sorić I. (2002) je u istraživanju utvrdio postojanje statistički značajne povezanosti između zaduženosti i profitabilnosti poduzeća Splitsko-dalmatinske županije

Tablica 31: Rezultati utjecaja zaduženosti na pokazatelje uspješnosti poslovanja

	ROA	ROE	PROFITNA MARŽA
Zaduženost	Negativan	Nema	Nema

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Nakon provedenog istraživanja utvrđeno je da zaduženost poduzeća ima statistički značajan negativan utjecaj na ROA pokazatelj uspješnosti poslovanja, te je negativan koeficijent sukladno očekivanjima. Hipoteza se djelomično prihvaća kao istinita.

H1.6.: Djelatnost ima statistički značajan utjecaj na profitabilnost

Hipotezom se pretpostavlja da poduzeća iz različitih djelatnosti će imati i različitu profitabilnost zbog djelatnosti u kojoj djeluju. Kao pokazatelj djelatnosti koristiti se NKD klasifikacija poduzeća gdje se poduzeća podijeliti na ona koja obavljaju tercijarne i ostale djelatnosti. Škuflić L., Mlinarić D. (2015.) su utvrdili da poduzeća iz različitih djelatnosti poslovanja zbog specifičnosti pojedine djelatnosti imaju različitu profitabilnost poslovanja.

Varijabla sektor u procijenjenom modelu definirana je kao dummy varijabla sa dodijeljenom vrijednosti 1 za poduzeća koja djeluju u tercijarnom sektoru, dok je za poduzeća koja djeluju u primarnom i sekundarnom sektoru dodijeljena vrijednost nula.

Tablica 32: Rezultati utjecaja sektora poslovanja na pokazatelje uspješnosti poslovanja

	ROA	ROE	PROFITNA MARŽA
Sektor		Nema	Nema

Izvor: poslovna.hr, obrada autora

Nakon provedenog istraživanja utvrđeno je da sektor poslovanja poduzeća nema statistički značajan utjecaj na pokazatelje uspješnosti poslovanja. Hipoteza se odbacuje kao neistinita.

6. Zaključak

Zona Dugopolje najveća je Industrijska zona u Dalmaciji u kojoj prevladavaju poduzeća tercijarnog sektora. Kroz primjer poduzeća iz Gospodarske zone Dugopolje testiran je utjecaj specifičnih obilježja poduzeća na uspješnost poslovanja.

Kao specifične determinante profitabilnosti poslovanja koje je mjereno pokazateljima ROA, ROE i profitnom maržom odabrani su visina prihoda poduzeća (ukupni prihodi poslovanja), starost poduzeća (starost od godine osnivanja u godinama), dani vezivanja obveza, likvidnost (pokazatelj tekuće likvidnosti), koeficijent zaduženosti i djelatnost gdje su poduzeća podijeljena u dvije skupine, i to poduzeća koja djeluju u tercijarnom sektoru i poduzeća koja djeluju u ostalim sektorima. **Glavnom hipotezom je testirano postojanje utjecaja specifičnih obilježja poduzeća na uspješnost poslovanja.** Uz glavnu hipotezu postavljeno je 6 podhipoteza gdje je postavljen utjecaj svakog od 6 promatranih obilježja poduzeća (ostvaren prihod, starost poduzeća, dani vezivanja obveza, likvidnost, zaduženost i djelatnost). **Prvom podhipotezom je pretpostavljeno da na uspješnost poslovanja poduzeća utječe visina prihoda.** Nakon obavljenog testiranja korištenjem regresijske analize utvrđeno je da na profitabilnost poslovanja iskazanog pokazateljima nije utvrđen statistički značajan utjecaj visine prihoda poduzeća, zbog čega se **podhipoteza odbacuje kao neistinita. Postojanje utjecaja starosti poduzeća na uspješnost poslovanja definiran je drugom hipotezom.** Testiranjem je utvrđeno da starost poduzeća ima statistički značajan negativan utjecaj samo kod ROE pokazatelja, što znači da porast starosne dobi poduzeća registriranog unutar područja Dugopolja ima utjecaj na ROE pokazatelj profitabilnosti poslovanja, čime je **hipoteza djelomično prihvaćena kao istinita.**

Da broj dana vezivanja obveza ima statistički značajan utjecaj na pokazatelje uspješnosti poslovanja pretpostavljeno je trećom istraživačkom podhipotezom. Testiranjem je utvrđen pozitivan i statistički značajan utjecaj na ROA i ROE pokazatelj uspješnosti. Pozitivan utjecaj utvrđen za ROA pokazatelj znači da porast dana vezivanja obveza za posljedicu ima porast ROA pokazatelja profitabilnosti, dok na je na ROE pokazatelj uspješnosti utjecaj negativan, zbog čega je **hipoteza djelomično prihvaćena kao istinita.** Nadalje, **četvrtom podhipotezom je pretpostavljeno da likvidnost poduzeća ima statistički značajan utjecaj na profitabilnost poslovanja.** Testiranjem je utvrđeno da pokazatelji profitabilnosti poslovanja se statistički značajno ne mijenjaju promjenom likvidnosti poslovanja, odnosno nije utvrđen statistički značajan utjecaj likvidnosti na uspješnost poslovanja, zbog čega je **hipoteza odbačena kao neistinita.**

Nadalje, testiranjem **pete podhipoteze kojom se pretpostavlja da postoji utjecaj zaduženosti poduzeća na profitabilnost** utvrđeno je da porast zaduženosti poduzeća za posljedicu ima pad ROA pokazatelja profitabilnosti, dok utjecaj na ostale promatrane pokazatelje profitabilnosti nije statistički značajan. **Hipoteza je djelomično prihvaćena kao istinita.**

Tri su temeljne djelatnosti poslovanja, i to primarna, sekundarna i tercijarna. **Šestom podhipotezom je pretpostavljeno da djelatnosti poslovanja ima statistički značajan utjecaj na uspješnost.** U istraživanju je utvrđeno da na promatranom području zone Dugopolje prevladavaju poduzeća iz tercijarnog sektora. Testiranjem je utvrđeno da zbog djelovanja faktora djelatnosti poduzeća koja posluju u tercijarnom sektoru nemaju različitu vrijednost pokazatelja profitabilnosti od poduzeća koja posluju u ostalim sektorima. Dakle, Utjecaj varijable sektora na pokazatelje profitabilnosti nije utvrđen, zbog čega je **hipoteza odbacuje kao neistinita.**

Dakle, u ovom diplomskom radu utvrđeno je da postoje specifična obilježja poduzeća, i to koja utječu na uspješnost poslovanja unutar Poslovne zone Dugopolje što je ujedno i doprinos ovog istraživanja.

Na uspješnost poslovanja poduzeća u Poslovnoj zoni Dugopolje statistički značajan utjecaj ima starost poduzeća, broj dana vezivanja obveza, zaduženost i djelatnost, dok likvidnost poslovanja i visina prihoda nemaju statistički značajan utjecaj, te prevladavaju mala poduzeća iz tercijarne poslovne djelatnosti.

Ograničenje provedenog istraživanja leži u problematici nemogućnosti uzimanja u model i fundamentalnih faktora poslovanja koji se ne iskazuju u financijskim izvještajima.

Preporuka upravljačkim strukturama poduzeća da poslovnim odlukama djeluju na korekciju specifičnih obilježja poduzeća u cilju povećanja profitabilnosti poslovanja.

Sažetak

U ovom diplomskom radu primjenom regresijske analize testiran je utjecaj starosti poduzeća, ukupnog prihoda, dana vezivanja obveza, likvidnosti, zaduženosti, sektora poslovanja kao specifičnih obilježja poslovanja na uspješnost poslovanja poduzeća u poslovnoj zoni Dugopolje. Testiranjem je utvrđeno da prihod poduzeća, djelatnost poslovanja i likvidnost nemaju statistički značajan utjecaj na profitabilnost poslovanja, dok je utjecaj starosti poduzeća, dana vezivanja obveza i zaduženosti statistički značajan.

Ključne riječi: mala poduzeća, financijska uspješnost, gospodarska zona Dugopolje

Summary

In this graduate thesis, using the regression analysis, the influence of company age, total income, commitment date, liquidity, indebtedness, business sector as a specific characteristic of business performance on business performance of companies in Dugopolje business area was tested. Testing has determined that the company's revenue, business activity and liquidity do not have a statistically significant impact on the profitability of the business, while the impact of the company's age on the date of bonds and indebtedness is statistically significant.

Keywords: small enterprises, financial success, economic zone Dugopolje

Popis korištene literature

1. Aljinović-Barać, T. (2016).: Računovodstvo novčanih tijekova, Autorski materijali ak.god 2016.
2. Belak, V., (1995): Menadžersko računovodstvo, RRiF, Zagreb
3. Belak, V. (2014) Analiza poslovne uspješnosti: 130 ključnih pokazatelja performanse i mjerila za kontroling. Zagreb: EDIT d.o.o., str. 179
4. Bešvik, B.(2008):Kako čitat i analizirat financijske izvještaje,RRIF plus,Zagreb,str.10-26
5. Božac Gonan, M.(2002): Planiranje strateških ciljeva poduzeća. Ekonomski pregled, Vol.53 No.5-6 Lipanj 2002. str 525. – 536. 9.
6. Bračić, K. (2013): Poslovno planiranje, <http://www.cpa.hr/hr/poslovno-planiranje/>, (12.8.2015.)
7. Buble, M. i dr. (2015): Strateški menadžment, Sinergija, Zagreb,
8. FINA- javna objava, <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/jsp/>, pristupljeno 17.02.2017.
9. Haas, R. and Peeters, M. (2006): The dynamic adjustment towards target capital structures of firms in transition economies, Oxford, Blackwell Publishing, str.14
10. Huang X., Kabir R. i H. van Beuschiem (2014): Trade credit and Profitability IN Small and Medium Enterprises, University of Twente, Netherlands, str. 4,6,7
11. HUB (2010), Financiranje malih i srednjih poduzeća u krizi – Između želja I mogućnosti, HUB Analize, Hrvatska udruga banaka, Zagreb,str. 1-25
12. De Jong, A., Kabir, R., & Nguyen, T. (2008): Capital structure around the world: the roles of firm- and country-specific determinants, Journal of Banking and Finance, Vol.32, No.9
13. Kersan-Škrabić I., Banković M. (2008): Malo gospodarstvo u Hrvatskoj i ulazak u Europsku uniju, Ekonomska misao i praksa, Vol. XVII, No. 1, str. 57-76
14. Macas – Nunes P., Serrasquiero Z., Leitao J. (2010): Are there nonlinear relationships between the profitability of Portuguese service SME and its specific determinants?, The Service Industries Journal, str. 1313-1341
15. Macas Nunes P., Viveiros A., Serrasquiero Z. (2012): Are the determinants of young SME profitability different? Empirical evidence using dynamic estimators, Journal of Business Economics and Management, Vol. 13, str. 443-470

16. Mojatvrtka.net, <http://www.mojatvrtka.net/lokacija/splitsko-dalmatinska/21204-dugopolje/21204-dugopolje/> pristupljeno dana 25.03.2017.
17. Narodne novine NN58/07, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html pristupljeno dana 28.03.2017.
18. Narodne novine NN93/13, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_07_93_2072.html pristupljeno dana 19.05.2017
19. Osmanagid Bedenik, N. (1993): Potencijali poduzeda : Analiza i dijagnoza potencijala u poslovanju poduzeda, Alinea, Zagreb, str. 88.
20. Pepur S., Smiljanić Rimac A., Žanetić I. (2012): Menadžment radnog kapitala i uspješnost poslovanja malih i srednjih poduzeća u uvjetima financijski krize, u Mala i srednja poduzeća-financijska politika i financijsko-ekonomski okvir podrške, Ekonomski fakultet u Splitu, str. 161-178
21. Pivac S. (2010), Statističke metode, e-nastavni materijali, Ekonomski fakultet u Splitu, Split
22. Poslovni dnevnik, <http://www.poslovni.hr/domace-kompanije/ledo-sladoledi-uskoro-na-policama-trgovina-u-sadu-297389>, pristupljeno dana 31.03.2017.
23. Poslovna Hrvatska, <http://www.poslovna.hr> pristupljeno dana 21.03.2017
24. Poslovni info, <http://www.poslovni-info.eu> pristupljeno dana 25.03.2017
25. Rudelj, S. (2012): Preferirana organizacijska kultura i strateško planiranje u srednjim i velikim poduzećima, Ekonomski Vjesnik, Vol. XXV No.str. 65. – 81.
26. Rozga, A.; Grčić, B.(2009): Poslovna statistika, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, str.4
27. Rozga,A.(2006):Statistika za ekonomiste,Ekonomski fakultet Split, Split
28. Sikavica, P. (2008), Bahtijarević-Šiber, F., Pološki Vokić, N.: Temelji menadžmenta, Školska knjiga, Zagreb
29. Siropolis, N. C. (1995): Menadžment malih poduzeća, Mate, Hrvatska obrtnička komora, Zagreb
30. Skupina autora (Družić, I., Urednik i redaktor) (2003): Hrvatski gospodarski razvoj, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Politička kultura, Zagreb
31. Službena stranica općine Dugopolje, http://www.dugopolje.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=20&Itemid=116 pristupljeno dana 25.03.2017
32. Službena stranica općine Dugopolje, <http://dugopolje.hr/gospodarstvo/gospodarske-zone/> pristupljeno dana 02.05.2017

33. Sorić, I. (2002.): Analiza povezanosti između poslovnog rezultata i likvidnosti, Ekonomski pregled, 53 (9-10) 921-933, dostupno na <http://hrcak.srce.hr/file/44549> (30.03.2017.)
34. Strateški plan, <http://www.strateskiplan.hr/hr/vrednovanje-strategije.php> pristupljeno dana 24.03.2017
35. Šarlija, N., (2009): Financijska analiza, predavanje za kolegij Analiza poslovanja poduzeća, Sveučilište u Osijeku, Osijek
36. Škuflić L. i Mlinarić D. (2015.): Mikroekonomske determinante profitabilnosti hrvatske hotelske industrije, Ekonomski fakultet – Zagreb, str. 485-490
37. Tager, K. (1999): Računovodstvo za neračunovođe, Zgreb, Masmedija
38. Vidučić, Lj. (ur.) (2005): Mala i srednja poduzeća-financijski, računovodstveni i pravni aspekti osnivanja i poslovanja, Ekonomski fakultet u Splitu
39. Vuko,T.(2010/2011):Analiza finacijskih izvještaja, autorski materijal, EFST, Split
40. Vukoja, B. (2011) : Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocukljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (22.02.2017)
41. Weihrich, H. (1998), Koontz, H.: Menadžment Mate, Zagreb
42. Zakon o računovodstvu (NN 109/07, 54/13) dostupno na www.zakon.hr (pristupljeno dana 21.03.2017.)
43. Zakon o računovodstvu (NN78/15), članak 5, na snazi od 01.01.2017. dostupo na www.zakon.hr pristupljeno dana 27.05.2017.
44. Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02, 63/07, 53/12, 56/13) dostupno na www.zakon.hr (pristupljeno dana 21.03.2017.)
45. Zakon o unapređeno poduzetničke infrastructure dostupno na http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_07_93_2072.html, (pristupljeno dana 20.05.2017.)
46. Zelenika, R., (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka

Popis grafova

Graf 1: Promatrana poduzeća prema sektoru djelatnosti.....	30
Graf 2: Distribucija standardiziranih vrijednosti reziduala	36
Graf 3: Distribucija standardiziranih vrijednosti reziduala	40
Graf 4: Distribucija standardiziranih vrijednosti reziduala	44

Popis slika

Slika 1: Industrijska zona Dugopolje	15
Slika 2: Plan gospodarske zone Dugopolje	19
Slika 3: Gospodarska zona Dugopolje	21
Slika 4: Formiranje financijskog rejtinga na primjeru poduzeća Građenica d.o.o.....	24

Popis tablica

Tablica 1: Uzorak 50 poduzeća koja posluju u općini Dugopolje	12
Tablica 2: Deskriptivna statistika odabranih obilježja poduzeća u Poslovnoj zoni Dugopolje	13
Tablica 3: temeljna obilježja industrijske zone Dugopolje	20
Tablica 4: temeljna obilježja industrijske zone Dugopolje	20
Tablica 5: Odabrani pokazatelji likvidnosti	22
Tablica 6: Odabrani pokazatelji zaduženosti.....	22
Tablica 7: Odabrani pokazatelj aktivnosti.....	23
Tablica 8: Odabrani pokazatelji profitabilnosti.....	23
Tablica 9: Deskriptivna statistika	25
Tablica 10: Korelacijska matrica.....	31
Tablica 11: Deskriptivna statistika	32
Tablica 12: Odabir varijabli u model	33
Tablica 13: Model višestruke regresije	34
Tablica 14: ANOVA test značajnosti procijenjenog modela	35
Tablica 15: Testiranje reprezentativnosti procijenjenog modela	35

Tablica 16: Korelacijska analiza apsolutnog vrijednosti reziduala i kretanja regresorskih varijabli procijenjenog modela.....	37
Tablica 17: Odabir varijabli u model	37
Tablica 18: Model višestruke regresije	38
Tablica 19: ANOVA test značajnosti procijenjenog modela	38
Tablica 20: Testiranje reprezentativnosti procijenjenog modela	39
Tablica 21: Korelacijska analiza apsolutnog vrijednosti reziduala i kretanja regresorskih varijabli procijenjenog modela.....	41
Tablica 22: Odabir varijabli u model	41
Tablica 23: Model višestruke regresije	42
Tablica 24: ANOVA test značajnosti procijenjenog modela	42
Tablica 25: Testiranje reprezentativnosti procijenjenog modela	43
Tablica 26: Korelacijska analiza apsolutnog vrijednosti reziduala i kretanja regresorskih varijabli procijenjenog modela.....	45
Tablica 27: Rezultati utjecaja ostvarenog prihoda na pokazatelje uspješnosti poslovanja	45
Tablica 28: Rezultati utjecaja starosti poduzeća na pokazatelje uspješnosti poslovanja	46
Tablica 29: Rezultati utjecaja dana vezivanja obveza na pokazatelje uspješnosti poslovanja.....	46
Tablica 30: Rezultati utjecaja likvidnosti na pokazatelje uspješnosti poslovanja.....	47
Tablica 31: Rezultati utjecaja zaduženosti na pokazatelje uspješnosti poslovanja.....	47
Tablica 32: Rezultati utjecaja sektora poslovanja na pokazatelje uspješnosti poslovanja.....	48